

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०५/०२

सरकारको नयाँ योजना : सबै नेपालीलाई जलविद्युत्को शेयर

सरकारले 'जनजनमा शेयर घरघरमा बिजुली'को नारालाई रणनीतिक महत्वका साथ कार्यान्वयन गर्ने भएको छ । सो नारालाई कार्यान्वयनका लागि आर्कषक र प्रतिफल दिने आयोजनाको समेत खोजी गरिरहेको छ । रसुवामा चिलिमे जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण पछि सो जिल्लाका स्थानीयवासीको आर्थिक तथा सामाजिकस्तर उठेको तथ्यलाई मनन गर्दै सरकारले सबै नेपाली नागरिकलाई जलविद्युत् आयोजनाको शेयर दिने लक्ष्य राखेको हो । पछिल्लो जनगणनाअनुसार नेपालमा ५६ लाख घरधुरी रहेका छन् । यद्यपि त्यसमा केही वृद्धिसमेत भएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले नागरिकलाई आर्कषक प्रतिफल दिने गरी जलविद्युत् आयोजनाको चयन भइरहेको र केही समयभित्रै कार्यक्रमकै रुपमा घोषणा गरिने जनाएको छ । आर्थिकरुपमा नै लगानी गर्न सक्नेलाई पैसा र पैसा लगानी गर्न नसक्ने तर श्रम मात्रै योगदान गर्न सक्ने नागरिकलाई श्रममार्फत नै शेयर दिने गरी तयारी थालेको मन्त्रालयले जनाएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले आम्दानीको आर्कषक स्रोतको जोहो हुने गरी सरकारले सबै नेपालीलाई शेयर दिने गरी आर्कषक आयोजनाको खोजी गरिएको जानकारी दिनुभयो । मन्त्री पुनले भन्नुभयो, “५६ लाख घरधुरी नेपालीलाई मालिक बनाउने गरी आर्कषक जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण गरिन्छ । त्यसका लागि तयारी भइरहेको छ ।”

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको अगुवाइमा हरेक नेपालीको लगानी सुनिश्चित हुने गरी निर्माण हुने त्यस्ता आयोजना राजनीतिक प्रभाव र दबाबमा छनोट नगरिने समेत मन्त्री पुनको भनाइ छ । “आर्कषक आयोजनाको छनोट गरी ५६ लाख घरधुरीको शेयर लगानी सुनिश्चित हुने गरी राम्रो प्रतिफल दिने आयोजना निर्माण गर्ने छौं, त्यसले अहिले वृद्धभक्ता पाएजस्तै राज्यको अगुवाइमा निर्माण हुने आयोजनामा शेयर लगानी गरी जनताले प्रतिफल पाउँछन्”, उहाँले भन्नुभयो ।

“विगतमा भनसुन, राजनीतिक प्रभाव र दबाबमा गलत आयोजना छनोट गर्दा प्राधिकरण बनाउने आयोजनाको लागत दोब्बर-तेब्बर भएको छ भने निर्धारित समयमा सकिएको छैन, अब त्यस्तो हुने छैन, प्रतिस्पर्धी र आर्कषक आयोजना छनोट गरी निर्माण गरिने छ ।”

स्थानीय नागरिकले ठूलाठूला परियोजना बन्ने र आफूहरूले केही पनि लाभ पनि नपाएको भन्दै विरोध गरेपछि तत्कालीन डा बाबुराम भट्टलाई नेतृत्वको सरकारले दश प्रतिशत शेयर स्थानीयलाई छुट्याउनै पर्ने प्रावधान राख्यो । हाल निर्माण भइरहेका अधिकांश आयोजनाले स्थानीयवासीलाई दश प्रतिशत र आम नेपालीलाई १५ प्रतिशत शेयर प्रदान गर्दै आएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका सहायक कम्पनीले निर्माण गरिरहेका अधिकांश आयोजनाले पनि स्थानीयवासीलाई शेयर बिक्री गरेको छ । केहीको भने प्रक्रियामा रहेको छ ।

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाले हाल दोलखावासीलाई शेयर बिक्री गरिरहेको छ । रु एक अर्ब पाँच करोड बराबरको साधारण शेयर सो कम्पनीले बिक्री गरिरहेको छ । यस्तै गत फागुनमा चिलिमे जलविद्युत् कम्पनीको सहायक कम्पनी साञ्जेन जलविद्युत् कम्पनीले सीमित साधारण शेयर बिक्री गरेको छ ।

तत्कालीन ऊर्जामन्त्री जनार्दन शर्माले आम नेपाली नागरिकलाई शेयर दिने लक्ष्यका साथ जन जनमा शेयर घरघरमा बिजुलीको अवधारणा शुरु गर्नुभएको हो । अनलाइनमार्फत प्रतिबद्धता जनाउने सफ्टवेयरसमेत उहाँले सञ्चालनमा ल्याउनुभएको थियो । कूल रु पाँच अर्ब बराबरको प्रतिबद्धता आएको थियो । तर सरकार बदलिएपछि कार्यक्रम निरन्तर अगाडि नबढ्दा शेयरको विषयमा के हुने भन्ने चिन्ता सर्वत्र थियो ।

पछिल्लोपटक वर्तमान सरकारले आम नेपालीलाई शेयर दिने रणनीतिलाई पुनः कार्यान्वयनमा ल्याउन लागेको छ । सरकारले प्राधिकरण वा कुनै सङ्गठित सरकारी संस्थाको ५१ प्रतिशत शेयर रहने र नेपाली नागरिकलाई ४९ प्रतिशत शेयर स्वामित्व रहने गरी आयोजना छनोट गर्न लागेको छ ।

आयोजना छिट्टै छनोट हुने र प्रक्रियासमेत शुरु गर्ने तयारीमा मन्त्रालय रहेको मन्त्री पुनको भनाइ छ । त्यसो त जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनीले पनि विप्रेषण हाइड्रोमार्फत वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीलाई शेयर दिने योजना अगाडि सारेको छ । रेमिट हाइड्रो नाम दिइएको छुट्टै कम्पनीसमेत स्थापना भइसकेको छ । तापजेजुडका दुई आयोजना छनोट भई विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन(डिपिआर) र पहुँच मार्ग निर्माणको कामसमेत भइरहेको छ ।

स्थानीयावासीलाई शेयर दिँदा त्यसले आयोजनामा अपनत्व महसुस गर्ने, आयोजना निर्माण तथा प्रसारण लाइनलगायतको काम गर्न समेत सहज हुने सरकारको विश्वास छ । त्यसो त सरकारले प्रसारण लाइन पर्ने क्षेत्रका जनतालाई समेत शेयर दिने लक्ष्य अगाडि सारेको छ । तर शेयर बजारमा भने जलविद्युत् कम्पनीको शेयरको अवस्था भने त्यति राम्रो छैन । एकाध कम्पनीबाहेक अधिकांश जलविद्युत् कम्पनीका शेयर आधारभूत मूल्यको आसपास नै रहेको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०५/०२

ढल्केबर सबस्टेसन सञ्चालनमा

यो नेपालको सबैभन्दा धेरै क्षमताको सबस्टेसन हो ।

धनुषामा निर्माण गरिएको ढल्केबर सबस्टेसन सञ्चालनमा आएको छ । बिहीबार राति सबस्टेसन चार्ज गरिएसँगै यो सञ्चालनमा आएको हो । नेपाल र भारतबीचको विद्युत् व्यापार र देशभित्रको प्रसारण प्रणाली सुदृढीकरणका लागि यो सबस्टेसन महत्वपूर्ण मानिएको छ । यो नेपालको हालसम्मकै सबैभन्दा धेरै क्षमताको सबस्टेसन हो । हाल यो सबस्टेसन २२०/१३२ क्षमतामा सञ्चालित छ । सबस्टेसन चार्ज भएपछि नेपाल र भारतबीच थप विद्युत् आयात/निर्यातका लागि पूर्वाधार तयार भएको प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले जानकारी दिए । विद्युत् आदानप्रदानका लागि ढल्केबर-मुजफ्फपुर ४०० केभी अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन यसअघि नै निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ ।

ढल्केबर सबस्टेसन स्वचालित हो । काठमाडौंको स्युचाटारमा रहेको प्राधिकरणको भार प्रेषण केन्द्रबाटै ढल्केबर सबस्टेसनको सञ्चालन र अनुगमन गर्न सकिने प्राधिकरणले जनाएको छ । सबस्टेसनमा १६०/१६० एमभीए, २२०/१३२ केभीका दुईवटा ट्रान्सफर्मर छन् ।

‘सबस्टेसन सञ्चालनमा आएपछि हिउँदको बढी विद्युत् माग हुने समय (पिक) मा भारतबाट थप विद्युत् आयातका लागि पूर्वाधार तयार भएको छ, ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसीको निर्माण सम्पन्न भएपछि नेपालमा वर्षायाममा विद्युत् बढी हुन गएको खण्डमा निर्यात गर्नका साथै उक्त लाइनमार्फत इनर्जी बैंकिङ गर्नसमेत बाटो खुलेको छ,’ प्रवक्ता अधिकारीले भने । ढल्केबर-मुजफ्फपुर प्रसारण लाइन लाइन बिहीबार ६ बजेसम्मका लागि सट डाउन लिइएकामा आवश्यक सम्पूर्ण कार्य सकिएको हुँदा निर्धारित समयबाटै विद्युत् आयातको निरन्तरता भएको अधिकारीले बताए ।

प्राधिकरणले गत हिउँदमा ढल्केबर-मुजफ्फपुर क्रसबोर्डर प्रसारण लाइनमार्फत पिक समयमा दैनिक रूपमा १२० मेगावाटसम्म विद्युत् आयात गरेको थियो । अब थप करिब १५० मेगावाट विद्युत् आयात गर्न सकिने प्राधिकरणले जनाएको छ । ढल्केबरमै निर्माण भइरहेको ४००/२२० केभीको सबस्टेसन डेढ वर्षभित्रमा सकिनेछ । हेटौंडा-ढल्केबर-इनरुवा ४०० केभी प्रसारण लाइन पनि निर्माण भइरहेको छ ।

ढल्केबरमा सबस्टेसन बनाउन समय लागेपछि यसअघि भारतको मुजफ्फपुर बिन्दुमा दुई वटा ट्रान्सफर्मर भाडाका राखी विद्युत् आयात गरिएको थियो । ढल्केबर सबस्टेसन चार्ज भएसँगै भारतको पावर ग्रिडसँग भाडामा लिएर राखिएका ट्रान्सफर्मर अब राख्न नपर्ने प्रवक्ता अधिकारीले बताए ।

विश्व बैंकको नेपाल-भारत विद्युत् प्रसारण तथा व्यापार आयोजनाअन्तर्गत सबस्टेसन निर्माण गरिएको हो । नेपाल सरकार तथा प्राधिकरणको लगानी र विश्व बैंकको सहूलितपूर्ण ऋणमा प्रसारण लाइन र सबस्टेसन निर्माण गरिएको हो ।

प्राधिकरणले सेन्ट्रल चाइना पावर ग्रिड (सीसीपीजी) सँग १२ जुन २०१४ मा हेटौंडा, ढल्केबर र इनरुवामा सबस्टेसन बनाउन ठेक्का सम्झौता गरेको थियो । तर, सन्तोषजक रूपमा काम नगरेपछि प्राधिकरणले सीसीपीजीसँगको ठेक्का २२ सेप्टेम्बर २०१७ मा तोडेको थियो । त्यसपछि ढल्केबर सबस्टेसनका बाँकी रहेको काम गराउन टेन्डर गरी जनवरी २०१८ मा ठेक्का सम्झौता गरिएको थियो । भारतीय ठेकेदार कम्पनी टेलमोसले ६ महिनामा काम सक्ने गरी ठेक्का पाएको थियो ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०५/०२

एउटै खोलामा पाँच आयोजना

विमल खतिवडा

सोलु खोलामा जलविद्युत् आयोजना निर्माणमा प्रतिस्पर्धा चलेको छ । एउटै खोलामा ५ वटा आयोजना निर्माणका क्रममा छन् । ती आयोजनाबाट २१४.५ मेगावट विद्युत् उत्पादन हुनेछ । आयोजनामा करिब ५० अर्ब रुपैयाँ लगानी हुँदै छ । उत्पादित विद्युत् सोलु कोरिडोरमा निर्माणाधीन प्रसारण लाइनबाट केन्द्रीय ग्रिडमा जोडिनेछ । ५ देखि ८६ मेगावाटका आयोजना निर्माणका क्रममा छन् । सोलु दूधकुण्ड नगरपालिकाका अनुसार ५ मेगावाटको दोभान जलविद्युत्, १८ मेगावाटको बेनी जलविद्युत्, २३.५ मेगावाटको अपर सोलु, ८२ मेगावाटको लोवर सोलु र ८६ मेगावाटको सोलु दूधकोसी जलविद्युत् आयोजना निर्माणाधीन छन् ।

‘निर्माण सुरु भएको एक वर्ष भयो,’ लोवर सोलु जलविद्युत् आयोजनाका प्रबन्धक एवं प्रशासक कविराज पौडेलले भने, ‘अहिलेसम्म ६५ प्रतिशत निर्माणको काम भएको छ, २०१९ डिसेम्बरमा निर्माण सम्पन्न हुनेछ ।’ उनका अनुसार उक्त नगरपालिकाको वडा नम्बर ११ स्थित तिडलामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले सबस्टेसन निर्माण गरिरहेको छ ।

तिडलादेखि सिराहाको मिर्चैयासम्म ९० किमि ट्रान्समिसन लाइन निर्माणाधीन अवस्थामा छ । निर्माणपश्चात् त्यही लाइनको १ सय ३२ केभीए प्रसारण लाइनमा उत्पादित विद्युत् जोडिनेछ ।

‘सबै खोलाबाट विद्युत् उत्पादन हुँदैन तर यो खोलामा पानीको प्रवाह गति बढी छ,’ उनले भने, ‘त्यसैले पानीको फ्लोबाट विद्युत् उत्पादन गर्न सहज छ ।’ उनका अनुसार सबै आयोजना निजी क्षेत्रको प्रयासबाट निर्माण भइरहेका छन् । खोलामा जताततै विद्युत् निर्माणको काम सुरु भएपछि स्थानीय दंग छन् । जिल्लामा अझै केन्द्रीय प्रसारणको विद्युत् लाइन विस्तार हुन सकेको छैन । अधिकांशले स्थानीय लघु जलविद्युत् उपभोग गर्दै आएका छन् । अहिले उत्पादन भइरहेको विद्युत् जिल्लामा खपत हुने छैन । यो केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा जोडिनेछ । ‘अहिले सोलु खोला ऊर्जा खोला भएको छ,’ सोलु दूधकुण्ड नगरपालिकाका मेयर नाम्गेल जाडबु शेर्पाले भने, ‘यसले जिल्लामा फाइदा छ, स्थानीय तहले २५ प्रतिशत रोयल्टी पाउनेछ ।’ उनका अनुसार जिल्लामा ठूला आयोजना निर्माण हुनु गौरवको कुरा हो । ग्रामीण विद्युतीकरणका लागि ३३ केभीए प्रसारण लाइन ल्याउनका लागि काम सुरु भएको छ ।

‘ओखलढुंगाबाट यो लाइन विस्तार गरिनेछ,’ उनले भने, ‘अहिले पोल र तार टाँग्ने काम सुरु छ ।’ उनका अनुसार मंसिरसम्म नगरपालिका-११ स्थित तिडलामा लाइन विस्तार भइसक्नेछ । धेरै आयोजना निर्माणाधीन अवस्था भए पनि रोजगारीमा स्थानीयको पहुँच पुग्न सकेको छैन । ‘हामीले स्थानीयलाई रोजगारी दिनुपर्छ भनेर धेरै कुरा गर्‍यो,’ उनले भने, ‘कामदार महँगा भए, भनेजस्तो म्यानपावर नभएकाले बाहिरबाट ल्याउनुपरेको भन्ने जवाफ आउने गरेको छ ।’

पहिले प्रमोटर सेयर अति प्रभावित, प्रभावित तथा नगरबासीलाई नदिएको भन्दै स्थानीयबासीले निर्माणाधीन आयोजनामा तालाबन्दी समेत गरेका थिए । ‘प्रमोटर सेयर पनि स्थानीयबासीलाई दिने भनेपछि ताला खुलेको हो,’ मेयर शेर्पाले भने, ‘अहिले सेयरबारे छलफल भइरहेको छ, दिने निर्णय भएको छैन ।’ तर, विवाद भएर निर्माणको काम नरोकिएको उनले बताए । उता निर्माण कम्पनीहरूले स्थानीयको मागलाई सकारात्मक रूपमा लिएको जनाएका छन् ।

आयोजना निर्माण सुरु भएपछि सोलुबासी विकासको लहर आएको भन्दै दंग छन् । 'एउटै खोलामा यति धेरै हाइड्रो बन्नु खुसीको कुरा हो,' फाप्लुका पर्यटन व्यवसायी आङ निडमा लामाले भने, 'यसले जिल्लामा विकासको लहर ल्याएको छ ।'

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०२

सरकारको नयाँ योजना : सबै नेपालीलाई जलविद्युतको शेयर

सरकारले 'जनजनमा शेयर घरघरमा बिजुली'को नारालाई रणनीतिक महत्वका साथ कार्यान्वयन गर्ने भएको छ । सो नारालाई कार्यान्वयनका लागि आर्कषक र प्रतिफल दिने आयोजनाको समेत खोजी गरिरहेको छ ।

रसुवामा चिलिमे जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण पछि सो जिल्लाका स्थानीयवासीको आर्थिक तथा सामाजिकस्तर उठेको तथ्यलाई मनन गर्दै सरकारले सबै नेपाली नागरिकलाई जलविद्युत् आयोजनाको शेयर दिने लक्ष्य राखेको हो । पछिल्लो जनगणनाअनुसार नेपालमा ५६ लाख घरधुरी रहेका छन् । यद्यपि त्यसमा केही वृद्धिसमेत भएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाइ मन्त्रालयले नागरिकलाई आकर्षक प्रतिफल दिने गरी जलविद्युत् आयोजनाको चयन भइरहेको र केही समयभित्रै कार्यक्रमकै रूपमा घोषणा गरिने बताएको छ । आर्थिकरूपमा नै लगानी गर्न सक्नेलाई पैसा र पैसा लगानी गर्न नसक्ने तर श्रम मात्रै योगदान गर्न सक्ने नागरिकलाई श्रममार्फत नै शेयर दिने गरी तयारी थालेको मन्त्रालयले बताएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाइमन्त्री वर्षमान पुनले आम्दानीको आकर्षक स्रोतको जोहो हुने गरी सरकारले सबै नेपालीलाई शेयर दिने गरी आकर्षक आयोजनाको खोजी गरिएको जानकारी दिए । मन्त्री पुनले भने, '५६ लाख घरधुरी नेपालीलाई मालिक बनाउने गरी आकर्षक जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण गरिन्छ । त्यसका लागि तयारी भइरहेको छ ।'

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको अगुवाइमा हरेक नेपालीको लगानी सुनिश्चित हुने गरी निर्माण हुने त्यस्ता आयोजना राजनीतिक प्रभाव र दबाबमा छनोट नगरिने समेत मन्त्री पुनको भनाइ छ । 'आकर्षक आयोजनाको छनोट गरी ५६ लाख घरधुरीको शेयर लगानी सुनिश्चित हुने गरी राम्रो प्रतिफल दिने आयोजना निर्माण गर्ने छौं, त्यसले अहिले वृद्धभक्ता पाएजस्तै राज्यको अगुवाइमा निर्माण हुने आयोजनामा शेयर लगानी गरी जनताले प्रतिफल पाउँछन्', उनले भने ।

'विगतमा भनिसुन, राजनीतिक प्रभाव र दबाबमा गलत आयोजना छनोट गर्दा प्राधिकरण बनाउने आयोजनाको लागत दोब्बर/तेब्बर भएको छ भने निर्धारित समयमा सकिएको छैन, अब त्यस्तो हुने छैन, प्रतिस्पर्धी र आकर्षक आयोजना छनोट गरी निर्माण गरिने छ ।'

स्थानीय नागरिकले ठूलाठूला परियोजना बन्ने र आफूहरूले केही पनि लाभ पनि नपाएको भन्दै विरोध गरेपछि तत्कालीन डा बाबुराम भट्टराई नेतृत्वको सरकारले दश प्रतिशत शेयर स्थानीयलाई छुट्याउनै पर्ने प्रावधान राख्यो । हाल निर्माण भइरहेका अधिकांश आयोजनाले स्थानीयवासीलाई दश प्रतिशत र आम नेपालीलाई १५ प्रतिशत शेयर प्रदान गर्दै आएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका सहायक कम्पनीले निर्माण गरिरहेका अधिकांश आयोजनाले पनि स्थानीयवासीलाई शेयर बिक्री गरेको छ । केहीको भने प्रक्रियामा रहेको छ ।

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाले हाल दोलखावासीलाई शेयर बिक्री गरिरहेको छ । रू.एक अर्ब पाँच करोड बराबरको साधारण शेयर सो कम्पनीले बिक्री गरिरहेको छ । यस्तै गत फागुनमा चिलिमे जलविद्युत् कम्पनीको सहायक कम्पनी साञ्जेन जलविद्युत् कम्पनीले सीमित साधारण शेयर बिक्री गरेको छ ।

तत्कालीन ऊर्जामन्त्री जनार्दन शर्माले आम नेपाली नागरिकलाई शेयर दिने लक्ष्यका साथ जन जनमा शेयर घरघरमा बिजुलीको अवधारणा शुरु गरेका हुन् ।

अनलाइनमार्फत लगानीको प्रतिबद्धता ब्यक्त गर्ने सफ्टवेयरसमेत उनले सञ्चालनमा ल्याएका थिए । यसबाट कुल रु.पाँच अर्ब बराबरको प्रतिबद्धता आएको थियो । तर सरकार बदलिएपछि कार्यक्रम निरन्तर अगाडि नबढ्दा शेयरको विषयमा के हुने भन्ने चिन्ता सर्वत्र थियो ।

पछिल्लोपटक वर्तमान सरकारले आम नेपालीलाई शेयर दिने रणनीतिलाई पुनः कार्यान्वयनमा ल्याउन लागेको छ । सरकारले प्राधिकरण वा कुनै सङ्गठित सरकारी संस्थाको ५१ प्रतिशत शेयर रहने र नेपाली नागरिकलाई ४९ प्रतिशत शेयर स्वामित्व रहने गरी आयोजना छनोट गर्न लागेको छ ।

आयोजना छिट्टै छनोट हुने र प्रक्रियासमेत शुरु गर्ने तयारीमा मन्त्रालय रहेको मन्त्री पुनको भनाइ छ । त्यसो त जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनीले पनि विप्रेषण हाइड्रोमार्फत वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीलाई शेयर दिने योजना अगाडि सारेको छ । रेमिट हाइड्रो नाम दिइएको छुट्टै कम्पनीसमेत स्थापना भइसकेको छ । ताप्जेजुङका दुई आयोजना छनोट भई विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन(डिपिआर) र पहुँच मार्ग निर्माणको कामसमेत भइरहेको छ ।

स्थानीयावासीलाई शेयर दिँदा त्यसले आयोजनामा अपनत्व महसुस गर्ने, आयोजना निर्माण तथा प्रसारण लाइनलगायतको काम गर्न समेत सहज हुने सरकारको विश्वास छ । सरकारले प्रसारण लाइन पर्ने क्षेत्रका जनतालाई समेत शेयर दिने लक्ष्य अगाडि सारेको छ । तर शेयर बजारमा भने जलविद्युत् कम्पनीको शेयरको अवस्था भने त्यति राम्रो छैन । एकाध कम्पनीबाहेक अधिकांश जलविद्युत् कम्पनीका शेयर आधारभूत मूल्यको आसपास नै रहेको छ । रासस

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०५/०३

तामाकाेसीमा सेयर अावेदन दिन अझै १२ दिन बाँकी, १८ दिनमा २ अर्ब

संकलन

अप्पर तामाकोसी हाइड्रो पावर कम्पनीको सेयर आवेदनबाट २ अर्ब रुपैयाँ संकलन भएको छ । दोलखामा निर्माणाधीन ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनामा लगानी गर्ने स्थानीयले दिएको आवेदनबाट यो रकम संकलन भएको हो । गत शुक्रबारसम्म १८ दिनकाे अविधमा आयोजनामा लगानी गर्न १ लाख दाेलखालीले अावेदन दिएकाे सेयर निष्कासनकर्ता सनराइज क्यापिटलका प्रबन्धक ब्रिजेन्द्र प्रधानले बताए ।उनका अनुसार सेयर अावेदन दिन बिक्री केन्द्रमा स्थानीयकाे भिड लागेकाे छ । कम्पनीले गत साउन १६ गतेबाट दोलखालीका लागि छुट्याइएको १ करोड ५ लाख ९० हजार कित्ता सेयर निष्कासन गरेको छ । प्रतिकित्ता सय रुपैयाँ अंकित १ अर्ब ५ करोड ९० लाख रुपैयाँ मूल्यको सेयर खरिद गर्न न्युनतम ३० देखि अधिकतम ३ सय कित्ताका लागि आगामी भदौ १४ गतेसम्म आवेदन खुल्ला गरिएकाे छ । जिल्लास्थित विभिन्न बैंकका २६ शाखामा आवेदन केन्द्र तोकिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा नभएका स्थानमा घुम्ती संकलन केन्द्र राखिएको छ । स्थानीयलाई आउजाउ गर्न कठिनाई हुने दुर्गम स्थानमा स्वयंसेवक परिचालन गरी आवेदन संकलनको व्यवस्था गरिएको छ । राजधानीमा बसोबास गर्ने दोलखालीका लागि पनि भाद्र १ गतेसम्म सनराइज बैंकका ११ शाखाबाट आवेदन दिने व्यवस्था गरिएको थियाे ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०३

२२० केभीको प्रसारणलाइनबाट विद्युत् आयात सुरु

भारतसँग विद्युत् आदानप्रदानका लागि महत्वपूर्ण मानिएको २२० केभीको ढल्केबर सबस्टेशनबाट विद्युत् आयात सुरु भएको छ । नेपालको सबैभन्दा ठूलो सबस्टेशन चार्ज भएपछि भारतबाट २२० केभी प्रसारण लाइनबाट विद्युत् आयात सुरु भएको हो । भारतसँग विद्युत् आदानप्रदानका लागि महत्वपूर्ण मानिएको २२० केभीको ढल्केबर सबस्टेशनबाट विद्युत् आयात सुरु भएको छ । नेपालको सबैभन्दा ठूलो सबस्टेशन चार्ज भएपछि भारतबाट २२० केभी प्रसारण लाइनबाट विद्युत् आयात सुरु भएको हो । नेपालकै हालसम्मको ठूलो स्वचालित २२०-१३२ केभी ढल्केबर सबस्टेशनको चार्ज गरी सञ्चालनमा ल्याइएको विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले जानकारी दिए । “ढल्केबर सबस्टेशन सञ्चालनमा आउनु आन्तरिक प्रसारण प्रणाली सुदृढीकरण र दुई मुलुकबीचको विद्युत् व्यापारका लागि एउटा कोशेढुंगा हो,” उनले भने, “ढल्केबरमै ४००-२२० केभीको अर्को सबस्टेशन निर्माण गरिरहेका छौं, यसको काम पनि डेढ वर्षभित्रमा सकनेछौं ।” विद्युत् आदान प्रदानका लागि ढल्केबर-मुज्जफरपुर ४०० केभी क्रसबोर्डर प्रसारणलाइन भने यसअघि नै निर्माण भइसकेको छ । प्राधिकरणका अनुसार हाल १९ वटा १३२, ३३ केभीका १८ र ६६ केभीका ७ सबस्टेशन मात्र निर्माण सम्पन्न भएकोमा २२० केभी सबस्टेशन निर्माण चार्ज भएको यो पहिलो हो । नेपाल भारत विद्युत् प्रसारण तथा व्यापार आयोजनाका प्रमुख राधेश्याम महतोले सबस्टेशनसँग ढल्केबर-मुज्जफरपुर अन्तरदेशीय प्रसारणलाइन जोडिएको बताए । सबस्टेशनको काम सम्पन्न नहुँदा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले अस्थायी ट्रान्सफर्मर राखेर १ सय ४५ मेगावाटसम्म विद्युत् आयात गर्दै आएको थियो । यसको भाडावापत मात्र प्राधिकरणले वार्षिक १ अर्ब ८ करोड अर्थात मासिक रूपमा ९ करोड रूपैयाँ तिर्दै आएको थियो । यस अघि ढल्केबरमा सबस्टेशन बनाउन समय लागेपछि भारतको मुज्जफरपुर बिन्दुमा दुई वटा ट्रान्सफर्मर भाडाका राखी विद्युत् आयात गरिएकोमा ढल्केबर सबस्टेशन चार्जभएसँगै भारतको पावर ग्रिडसँग भाडामा लिएर राखिएका ट्रान्सफर्मर अब राख्नु नपर्ने प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले जानकारी दिए । उनका अनुसार सबस्टेशन चार्ज भएपछि नेपाल र भारतबीच थप विद्युत् आयात-निर्यातका लागि पूर्वाधार तयार भएको छ । यस्तै, सबस्टेशन सञ्चालनमा आएपछि हिउँदको बढी विद्युत् माग हुने समय (पिक)मा भारतबाट थप विद्युत् आयातका लागि पूर्वाधार तयार भएको छ । लाइनमार्फत इनर्जी बैकिङ गर्नसमेत बाटो खुलेको उनले बताए । विश्व बैंकको नेपाल-भारत विद्युत् प्रसारण तथा व्यापार आयोजनाअन्तर्गत सबस्टेशन निर्माण गरिएको हो । नेपाल सरकार तथा प्राधिकरणको लगानी र विश्व बैंकको सहूलितपूर्ण ऋणमा प्रसारणलाइन तथा सबस्टेशनको निर्माण गरिएको हो । सबस्टेशनमा १६०-१६० एमभीए, २२०-१३२ केभीका दुई वटा ट्रान्सफर्मर छन् । स्वचालित भएकाले काठमाडौंको स्यूचाटारमा रहेको प्राधिकरणको भार प्रेषण केन्द्रबाटै सबस्टेशनको सञ्चालन र अनुगमन गर्न सकिने छ । प्राधिकरणले सेन्ट्रल चाइना पावर ग्रिड (सीसीपीजी)सँग सन् २०१४ मा हेटौंडा, ढल्केबर र इनरुवामा सबस्टेशन बनाउन ठेक्का सम्झौता गरेको थियो । तर, सन्तोषजक रूपमा काम नगरेपछि प्राधिकरणले सिसिपिजीसँगको ठेक्का २०१७ मा तोडेको थियो । त्यसपछि ढल्केबर सबस्टेशनको बाँकी रहेको काम गराउन टेण्डर गरी २०१८ मा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो । भारतीय ठेकेदार कम्पनी टेलमोसले ६ महिनामा काम सकनेगरी ठेक्का पाएको थियो ।

श्रोत: नेपाल समाचारपत्र, २०७५/०५/०३

देशकै ठूलो ढल्केबर सबस्टेसन सञ्चालनमा, माथिल्लो तामाकोशीको बिजुली निर्यात गर्न बाटो खुल्यो

नेपालमा हालसम्मको ठूलो स्वचालित २२०÷१३२ केभी ढल्केबर सबस्टेसनको बिहीबार राती ११ बजे चार्ज गरी सञ्चालनमा आएको छ। देशभित्रको विद्युत् प्रसारण प्रणालीलाई सुदृढीकरण तथा नेपाल र भारतबीचको विद्युत् व्यापारका लागि धनुषामा निर्माण गरिएको ढल्केबर सबस्टेसन सञ्चालन (चार्ज)मा आएको हो।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङका अनुसार सबस्टेसन चार्ज भएपछि भारतबाट पहिलोपल्ट २२० केभी प्रसारण लाइनबाट विद्युत् आयात शुरू भएको छ। यसअघि ढल्केबर सबस्टेसन निर्माण सम्पन्न नभएकाले १३२ केभीमार्फत् विद्युत् आयात भइरहेको थियो।

‘ढल्केबर सबस्टेसन सञ्चालनमा आउनु आन्तरिक प्रसारण प्रणाली सुदृढीकरण र दुई मुलुकबीचको विद्युत् व्यापारका लागि एउटा कोशेढुंगा हो,’ उहाँले भन्नुभयो– ‘ढल्केबरमै ४००÷२२० केभीको अर्को सबस्टेसन निर्माण गरिरहेका छौं, यसको काम पनि डेढ वर्षभित्रमा सक्नेछौं।’ विद्युत् आदान प्रदानका लागि ढल्केबर–मुजफ्फपुर ४०० केभी क्रसबोर्डर प्रसारणलाइन यसअघि नै निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ।

सबस्टेसन चार्ज भएपछि नेपाल र भारतबीच थप विद्युत् आयात–निर्यातका लागि पूर्वाधार तयार भएको प्राधिकरणका प्रवक्ता एवम् विद्युत् व्यापार विभाग प्रमुख प्रबल अधिकारीले जानकारी दिनुभयो। स्वचालित भएकाले काठमाडौंको स्यूचाटारमा रहेको प्राधिकरणको भार प्रेषण केन्द्रबाटै सबस्टेसनको सञ्चालन र अनुगमन गर्न सकिने छ। सबस्टेसनमा १६०÷१६० एमभीए, २२०÷१३२ केभीका दुई वटा ट्रान्सफर्मर रहेका छन्।

‘सबस्टेसन सञ्चालनमा आएपछि हिउँदको बढी विद्युत् माग हुने समय (पिक) मा भारतबाट थप विद्युत् आयातका लागि पूर्वाधार तयार भएको छ, ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोशीको निर्माण सम्पन्न भएपछि नेपालमा वर्षायाममा विद्युत् बढी हुन गएको खण्डमा निर्यात गर्नका साथै उक्त लाइनमार्फत इनर्जी बैकिङ गर्न समेत बाटो खुलेको छ,’ प्रवक्ता अधिकारले भन्नुभयो। ढल्केबर–मुजफ्फपुर प्रसारणलाइन बिहीबार ६ बजेसम्मको लागि सट डाउन लिइएकोमा आवश्यक सम्पूर्ण कार्य सकिएको हुँदा निर्धारित समयबाटै विद्युत् आयातको निरन्तरता भएको अधिकारीले बताउनुभयो। उहाँका अनुसार त्यहाँबाट करिब एक सय मेगावाट विद्युत् आयात भइरहेको छ। प्राधिकरणले गत हिउँदमा ढल्केबर–मुजफ्फपुर क्रसबोर्डर प्रसारणलाइनमार्फत पिक समयमा दैनिकरूपमा १२० मेगावाटसम्म विद्युत् आयात गरेको थियो। अब थप करिब १५० मेगावाट विद्युत् आयात गर्न सकिने प्राधिकरणले जनाएको छ। मुलुकभित्रको प्रसारण प्रणाली सुदृढीकरणका लागि हेटौंडा–ढल्केबर–इनरुवा ४०० केभी प्रसारण लाइनको निर्माण भइरहेको छ।

यसअघि ढल्केबरमा सबस्टेसन बनाउन समय लागेपछि भारतको मुजफ्फपुर बिन्दुमा दुई वटा ट्रान्सफर्मर भाडाका राखी विद्युत् आयात गरिएको थियो। ढल्केबर सबस्टेसन चार्जभएसँगै भारतको पावर ग्रिडसँग भाडामा लिएर राखिएका ट्रान्सफर्मर अब राख्न नपर्ने प्रवक्ता अधिकारीले बताउनुभयो। नेपाल सरकार तथा प्राधिकरणको लगानी र विश्व बैंकको सहूलितपूर्ण ऋणमा प्रसारणलाइन तथा सब स्टेशनको निर्माण गरिएको हो।

प्राधिकरणले सेन्ट्रल चाइना पावर ग्रिड (सीसीपीजी)सँग १२ जुन २०१४ मा हेटौंडा, ढल्केबर र इनरुवामा सबस्टेसन बनाउन ठेक्का सम्झौता गरेको थियो। तर, सन्तोषजक रूपमा काम नगरेपछि प्राधिकरणले सीसीपीजसँगको ठेक्का २२ सेप्टेम्बर २०१७ मा तोडेको थियो। त्यसपछि ढल्केबर सबस्टेसनको बाँकी रहेको काम गराउन टेण्डर गरी जनबरी

२०१८ मा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो। भारतीय ठेकेदार कम्पनी टेलमोसले ६ महिनामा काम सक्ने गरी ठेक्का पाएको थियो।

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०३

निजी क्षेत्रलाई ढुक्क भएर विद्युत् उत्पादन गर्न मन्त्री पुनको आग्रह

बिमष्टेक तहमा विद्युत् निर्यात हुने आश्वासन

एकपछि अर्को गर्दै छिमेकी देशहरूसँग ऊर्जा सहकार्यको सहमति भइरहेकाले ढुक्क भएर विद्युत् उत्पादन गर्न ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले निजी क्षेत्रलाई आग्रह गरेका छन् । शुक्रवार आयोजित नेपाल विद्युत् प्राधिकरण स्थापनाको ३३औँ वार्षिकोत्सव समारोहलाई सम्बोधन गर्ने क्रममा उनले यसो भनेका हुन् ।

हालै चीन र त्यसपछि बङ्गलादेशसँग ऊर्जा सहकार्यका सम्बन्धमा नेपालले सहमति गरेको छ । सोही विषयको स्मरण गराउँदै अबका दिनमा उत्पादन हुने विद्युत्, प्राधिकरणले सबै किन्ने (टेक अर पे) वा आवश्यकताअनुसार किन्ने (टेक एण्ड पे) के गर्छ भन्ने सम्बन्धमा नअल्मलिन निजी क्षेत्रलाई उनले अनुरोध गरे । आसन्न बिमष्टेक बैठकमा समेत सहभागी देशहरूबीच ऊर्जा सहकार्यको सहमति हुने निश्चित भएकाले अब यहाँ उत्पादन गर्ने विद्युत्को बजार फराकिलो हुने मन्त्री पुनको धारणा छ ।

उनले निजीक्षेत्रको दबाब र प्रभावमा प्रसारण लाइन र सबस्टेशन नबनाउने बताएका छन् । ‘आवश्यकताअनुसार रणनीति बनाएर प्रसारण लाइन निर्माण हुन्छन्,’ उनले भने, ‘अब कुनै निश्चित आयोजनाको विद्युत् प्रवाहका लागि सजिलो बनाउने गरी प्रसारण लाइन निर्माण गरिँदैन ।’

राजनीतिक नेतृत्वको दबाब र प्रभावका कारण प्राधिकरण र सरकारी आयोजना निजीक्षेत्रले बनाएको

आयोजनाभन्दा महङ्गो बन्दै गएको उनले बताए । साथै, प्राधिकरणलाई राजनीतिक प्रभावबाट मुक्त रही काम गर्ने वातावरण बनाइने उनको दाबी थियो ।

प्राधिकरणको कार्यशैलीमा सुधार गर्नु आवश्यक रहेकोमा जोड दिँदै उनले चौमासिक समीक्षा गर्दै अगाडि बढ्ने बताए । कार्य परिणामका आधारमा प्राधिकरणका विभिन्न कार्यालयलाई इन्सेप्टिभ उपलब्ध गराउने व्यवस्था आवश्यक रहेको उनको भनाइ छ ।

प्राधिकरणका स्थायी, अस्थायी, ज्यालादारी, म्यादी, करार सबैको प्रतिकर्मचारी रु. ३ हजार बराबरको शेयर रहने गरी मोदी जलविद्युत् (६० मेवा) अघि बढाउने पनि मन्त्री पुनले घोषणा गरे । त्यस्तै, ५६ लाख घरधूरीको शेयर लगानी सुनिश्चित हुने गरी राम्रो प्रतिफल दिने आयोजनाहरू अघि बढाइने पनि उनले बताए । उक्त आयोजना वृद्धावस्थाको लागि राम्रो आयस्रोत बनाउने अप्पनो योजना रहेको मन्त्री पुनको भनाइ छ ।

प्राधिकरणको आयमा वृद्धि

अघिल्लो आवको तुलनामा प्राधिकरणको समग्र आयमा करीब १६ दशमलव ९८ प्रतिशत वृद्धि भएको र विद्युत् चुहावट २० दशमलव ४५ प्रतिशतमा झार्न सफल भएको प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले जानकारी दिए । उनका अनुसार विद्युत् विक्री तथा अन्य स्रोतबाट आव २०७४/७५ मा प्राधिकरणले रु. ६० अर्ब ४८ करोड आम्दानी गरेको छ । अघिल्लो आवमा प्राधिकरणको कुल आम्दानी रु. ५१ अर्ब ७० करोड थियो ।

प्राधिकरणले गत आवमा रु. १ अर्ब १ करोडभन्दा बढी खुद मुनाफा आर्जन गर्न सफल भएको छ । अघिल्लो आव २०७३-७४ मा पनि प्राधिकरणले रु. १ अर्ब ३० करोड नाफा कमाएको थियो । कुलेखानी तेस्रो (१४ मेवा) निकट भविष्यमै सम्पन्न गर्ने र ६० मेवाको माथिल्लो त्रिशूली ३ ए जलविद्युत् आयोजना २०७५को अन्त्यसम्म निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक घिसिङले बताए ।

आव २०७४/७५ मा थपिएका निजीक्षेत्रका १५ ओटासमेत गरी हालसम्म निजीक्षेत्रका ७५ ओटा आयोजनाबाट उत्पादित करीब ५ सय १३ मेवा विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जडान भएका छन् । घिसिडका अनुसार प्राधिकरणको कुल ग्राहक सङ्ख्या अघिल्लो आवको तुलनामा २ लाख ९० हजारले बढेको छ । अघिल्लो आवमा ग्राहक सङ्ख्या ३२ लाख ६० हजार थियो ।

कार्यक्रममा प्राधिकरणका प्रथम कार्यकारी निर्देशक हर्षमान श्रेष्ठ र गत आवमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने १५ कर्मचारी तथा ९ कार्यालयलाई सम्मान गरिएको थियो ।

ढल्केबर सबस्टेशन सञ्चालनमा

धनुषामा निर्माण गरिएको ढल्केबर सबस्टेशन सञ्चालन (चार्ज)मा आएको छ । नेपालकै हालसम्मको ठूलो स्वचालित २२०/१३२ केभी ढल्केबर सबस्टेशन बिहीबार राति चार्ज गरी सञ्चालनमा ल्याइएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले जानकारी दिए ।

मुलुकभित्रको प्रसारण प्रणालीलाई सुदृढीकरण तथा नेपाल र भारतबीचको विद्युत् व्यापारका लागि उक्त सबस्टेशन महत्वपूर्ण मानिएको छ । सबस्टेशन चार्ज भएपछि भारतबाट पहिलोपल्ट २२० केभी प्रसारण लाइनबाट विद्युत् आयात शुरू भएको छ । यसअघि ढल्केबर सबस्टेशन निर्माण सम्पन्न नभएकाले १३२ केभीमार्फत विद्युत् आयात भइरहेको थियो । सबस्टेशन चार्ज भएपछि नेपाल र भारतबीच थप विद्युत् आयात/निर्यातका लागि पूर्वाधार तयार भएको प्राधिकरणका प्रवक्ता एवम् विद्युत् व्यापार विभागप्रमुख प्रबल अधिकारीले जानकारी दिए ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०५/०४

नेपाल र चीनबीचको ऊर्जा आदानप्रदान समझदारी कार्यान्वयन शुरु

सरकारले मित्रराष्ट्र चीनसँग भएको ऊर्जा आदानप्रदान तथा द्विपक्षीय सम्झौता कार्यान्वयन प्रक्रिया शुरु गरेको छ । नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा विदेशी लगानी भित्र्याउने लक्ष्यसाथ सरकारले चीन, भारत र पछिल्लो पटक बङ्गलादेशसँग त्यस्तो सम्झौता गरेको छ । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणको क्रममा भएको सहमति तथा सम्झौताका आधारमा सरकारले सम्झौता कार्यान्वयनको प्रक्रिया शुरु गरेको हो । प्रधानमन्त्री ओलीले गत असार ५ गतेदेखि १० गतेसम्म चीनको भ्रमण गर्नुभएको थियो । सोही क्रममा चीनसँग ऊर्जा आदानप्रदान तथा सहयोग सम्बन्धी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । गत असार ७ गते भएको हस्ताक्षर अनुसार नेपाल र चीनबीच द्विपक्षीय समिति गठन गर्ने सहमति भएको थियो । सोही सहमतिका आधारमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी नेपालको तर्फबाट समितिमा रहने सहअध्यक्ष एवं सदस्यको टुङ्गो लगाउनुभएको हो ।

समितिमा नेपालबाट ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव अनुपकुमार उपाध्यायलाई सहअध्यक्षको रूपमा मन्त्री पुनले मनोनयन गर्नुभएको छ । आइतबार मन्त्री पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गर्नुभएको हो । समितिमा सात सदस्य रहने व्यवस्था छ । त्यसमा नेपाल र चीनका तर्फबाट समान हैसियतामा सहअध्यक्ष रहने व्यवस्था गरिएको छ । सो समितिमा विद्युत् विकास विभाग, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रमुख, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सहसचिवलगायत सदस्य रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

समितिको बैठक आगामी असोज ११ र १२ गते काठमाडौँमा बस्नेछ । नेपाल र चीनबीच ऊर्जा सहकार्य, सहयोग आदानप्रदान तथा लगानी सम्बन्धी विषयमा भएका प्रगति र भावी कार्यदिशा समेत तय गर्ने समितिले आवश्यक परामर्श गर्नेछ । लगानीका अवसर तथा आवश्यकताका आधारमा सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग मिलेर नेपालको ऊर्जा तथा जलस्रोतको क्षेत्रमा लगानीको वातावरण तयार पार्नेछ ।

मन्त्री पुनले रासससँग कुरा गर्दै भन्नुभयो, “नेपाल र चीनबीचको सहमतिका आधारमा संयुक्त समिति गठनको प्रक्रिया शुरु भएको छ । यसले सहमतिलाई कार्यान्वयन गर्ने, लगानीका विविध आयामको खोजी गर्ने छ ।” नेपाल र चीन जोड्ने त्रिशूली-गल्छी, रसुवागढी-केरुङ प्रसारण लाइन निर्माणको काम अगाडि बढिरहेको छ । कूल ४०० केभी क्षमताको सो प्रसारण लाइन निर्माणका विषयमा सरकारी निकाय र चिनियाँ अधिकारीबीच द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय छलफल भइरहेकोमा छिट्टै निष्कर्षमा पुग्नुपर्ने तयारी गरिएको छ ।

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानीका अवसरको खोजी गर्ने र सरकारले अगाडि सारेको आगामी दश वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्यलाई पूरा गराउन सबै खालका उपायको खोजी गर्ने मन्त्री पुनको भनाइ छ । नेपाल र भारतका ऊर्जा सचिव तथा सहसचिवस्तरीय समितिले धेरै विषयमा सहमति जुटाएको सन्दर्भमा चीनतर्फ स्थापना भएको त्यस्तै संयन्त्रले प्रभावकारी काम गर्ने विश्वास लिइएको छ ।

बङ्गलादेशसँगको सहमति पनि कार्यान्वयन तर्फ

यस्तै नेपाल र बङ्गलादेशबीच पछिल्लो पटक भएको सहमतिका आधारमा दुई समिति गठनको प्रक्रिया अगाडि बढेको छ । ऊर्जा मन्त्री पुनले आइतबार नै मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी सचिवको नेतृत्वमा संयुक्त कार्यकारीणी समिति र सहसचिवको नेतृत्वमा संयुक्त प्राविधिक समितिमा रहने प्रतिनिधिको चयन गर्नुभएको हो ।

नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहयोग आदानप्रदान सम्बन्धी समझदारीपत्र अनुसार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव र सोही मन्त्रालयका सहसचिवको नेतृत्वमा दुई समिति गठन हुने व्यवस्था छ । गत साउन २५ गते नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहकार्य एवं आदानप्रदान सम्बन्धी द्विपक्षीय समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री पुन र बङ्गलादेशका ऊर्जा, विद्युत् तथा खनिज राज्यमन्त्री नसरुल हमिदबीच समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको हो ।

प्रसारणसम्बन्धी समझदारी हुँदै

बहुपक्षीय आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगका लागि बङ्गालको खाडीको प्रयास (बिमेस्टेक)को ग्रीड इन्टरकनेक्सन सम्बन्धी समझदारी समेत हुने भएको छ । सरकारले आइतबार मात्रै सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने निर्णय गरेको हो । सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएपछि नेपालको विद्युत् भारत, बङ्गलादेश, म्यानमासम्म पु-याउनसमेत सहज हुने छ । प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने र सञ्चालन गर्ने विषय नै सो समझदारीपत्रमा समावेश छ । नेपालको तर्फबाट सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्न परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार जवालीलाई अख्तियारी दिइएको छ । यही भदौ १४ र १५ गते बिम्स्टेकको चाँथो शिखर सम्मेलन काठमाडौँमा हुँदैछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०५/०४

भेरी बबई डाइभर्सन आयोजना: डयाम र विद्युत्गृह निर्माणको बाटो खुल्यो

प्रकाश अधिकारी

राष्ट्रिय गौरवको भेरी-बबई बहुउद्देश्यीय डाइभर्सन आयोजनाले बाँध (डयाम) र विद्युत्गृह (पावरहाउस) निर्माणको प्रक्रिया सुरु गरेको छ । सुरुङ खनिरहेको टनेल बोरिङ मेसिन (टीबीएम) ले जोखिमयुक्त क्षेत्र (रिस्क जोन) पार गरेपछि आयोजनालाई अघि बढ्न सहज भएको हो । रिस्क जोन भनिएको तोलीखोला क्षेत्र पार नगरुन्जेल आयोजनाले डयाम र पावर हाउस निर्माणको प्लानिङ गर्न सकेको थिएन ।

टीबीएमले जोखिमपूर्ण चुरे पर्वत पार गरेसँगै सरकारले नमुनाका रूपमा अघि बढाएको यो आयोजना सफल हुने ठानिएको छ । भौगर्भिक सर्भेका बेला तोलीखोला आसपासमा सुरुङ निर्माण कार्यमा प्रतिकूलता आउन सक्ने अनुमान गरिएको थियो । त्यहाँ माटोमा पानी बढी अर्थात् जमिन लेदो थियो । दैनिक औसत ४० मिटर खनिरहेको टीबीएमले त्यस क्षेत्रमा भने १०-११ मिटरमात्रै खनेको थियो, जुन क्षेत्र पार गर्न टीबीएमलाई तीन महिना लागेको थियो । आयोजनाका अनुसार १२ किमिमध्ये आइतबारसम्म सात किमि ४० मिटर सुरुङ खनिएको छ ।

छिन्चु-जाजरकोट सडक खण्डअन्तर्गत पर्ने चिप्लेमा बाँधस्थल बन्दै छ । आयोजना सफल हुने देखिएपछि पावर हाउस र डयाम निर्माणको विस्तृत अध्ययन थालिएको हो । आयोजनाका डिभिजनल हाइड्रोजियोलोजिस्ट हरि खनालले प्राविधिक डिजाइन करिब अन्तिम चरणमा पुगेको जानकारी दिए । 'जोखिमयुक्त क्षेत्र पार गरेर मेसिन अघि बढिसक्यो,' उनले भने, 'अब सुरुङ निर्माणमा अवरोध आउने सम्भावना छैन, सम्झौता मितिभन्दा अगावै सुरुङ निर्माण भइसक्यो ।' पहिलो चरणमा सुरुङ निर्माण, दोस्रो चरणमा विद्युत् उत्पादन र तेस्रो चरणमा बाँके-बर्दियामा सिँचाइ योजना विस्तार गरिनेछ ।

दुई महिनाभित्र ठेक्का प्रक्रिया सुरु गर्ने आयोजनाको तयारी छ । जग्गा अधिग्रहणलगायत निर्माणपूर्वका आधारभूत तयारीहरू सम्पन्न हुनेछन् । यसका लागि संघीय सरकारले चालु आवमा ६ अर्ब ९ करोड बजेट छुटयाएको छ । उक्त रकमले सुरुङ निर्माणको भुक्तानी, डयाम र पावर हाउस निर्माणको आधारभूत तयारी गर्न खर्च हुने आयोजनाको दाबी छ । चिप्लेबाट १५ मिटर अग्लो डयाम बनाई प्रतिसेकेन्ड ४० घनमिटर भेरीको पानी बबईमा खसालिनेछ । बबईमा खसालिएको पानीले बाँके र बर्दियाको ५१ हजार हेक्टर जमिनमा सिँचाइ सुविधा पुर्याउने आयोजनाको लक्ष्य छ । त्यस्तै बबई किनारमै ४८ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गरिनेछ । स्वदेशी लगानीमा निर्माण हुन लागेको आयोजनाको कुल लागत साढे १६ अर्ब लाग्ने अनुमान छ । बाह्र महिना सिँचाइ उपलब्धताबाट कृषि उत्पादन बढ्न गई आयोजनाबाट वार्षिक ३ दशमलव १ अर्ब अप्रत्यक्ष तथा विद्युत्बाट दुई दशमलव १ अर्ब प्रत्यक्ष आम्दानी हुने अनुमान छ । चाइना ओभरसिज इन्जिनियरिङ गुरप लिमिटेड (कोभेक) ले सुरुङ निर्माण गरिरहेको छ । सिँचाइ विभाग र कोभेकबीच २०७१ माघमा निर्माण सुरु गरी २०७५ फागुनमा सम्पन्न गर्ने सम्झौता छ ।

आयोजना प्रमुखको सुरुवा

भेरी-बबई डाइभर्सनमा आयोजना प्रमुखका रूपमा सुरुदेखि काम गरिरहेका शिवकुमार बस्नेतको सुरुवा भएको छ । उनी सात वर्षदेखि भेरी-बबईमै कार्यरत थिए । सरकारले 'पाइलटिङ प्रोजेक्ट' का रूपमा यसलाई अघि बढाएपछि उनी आयोजना निर्देशकको जिम्मेवारी सम्हालेका थिए । बस्नेतको ठाउँमा सिँचाइ विभागकै सञ्जीव बराल आउँदै छन् ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०४

पञ्चेश्वर प्राधिकरणमा चटौत

सरकारले ६४ सय ८० मेगावाटको पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय परियोजना अघि बढाउन गठित पञ्चेश्वर विकास प्राधिकरणमा नेपालको तर्फबाट अतिरिक्त प्रमुख कार्यकारीमा चिरञ्जीवी चटौतलाई नियुक्त गरेको छ । आइतबार बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका चटौतलाई नियुक्त गर्ने निर्णय गरेको सञ्चारमन्त्री गोकुल बास्कोटाले जानकारी दिए । विकास प्राधिकरणमा यसअघि नेपालको तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी महेन्द्र गुरुङ थिए । दोस्रो कार्यकालका लागि भारत सरकारका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारीमा अशोक गोयल नियुक्त भइसकेका छन् ।

त्यसैगरी नेपालतर्फबाट प्राधिकरणको पुनर्बास, पुनस्थापना तथा व्यवस्थापन विभागमा सिँचाइ तथा जलस्रोत विभागका उपमहानिर्देशक चुर्णबहादुर ओली र प्राविधिक कार्यकारी निर्देशक पदमा विद्युत् विकास विभागका नरेन्द्रसिंह भण्डारीलाई काज खटाउने निर्णय मन्त्रिपरिषद्ले गरेको छ । हाल प्राधिकरणको वित्तीयतर्फ कार्यकारी निर्देशक पदमा कार्यरत बाबुराम अधिकारी रहेकोमा अर्को व्यवस्था नभएसम्म बढीमा २०७६ असार मसान्तसम्मका लागि काजमा खटाउने निर्णय भएको सञ्चारमन्त्री बास्कोटाले जनाएका छन् ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०४

ऊर्जा समझदारी कार्यान्वयन गर्न ऊर्जासचिवको नेतृत्वमा समिति गठन

सरकारले मित्रराष्ट्र चीनसँग भएको ऊर्जा आदानप्रदान तथा द्विपक्षीय सम्झौता कार्यान्वयन प्रक्रिया शुरु गरेको छ । नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा विदेशी लगानी भित्र्याउने लक्ष्यसाथ सरकारले चीन, भारत र पछिल्लो पटक बङ्गलादेशसँग त्यस्तो सम्झौता गरेको छ । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणको क्रममा भएको सहमति तथा सम्झौताका आधारमा सरकारले सम्झौता कार्यान्वयनको प्रक्रिया शुरु गरेको हो ।

प्रधानमन्त्री ओलीले गत असार ५ गतेदेखि १० गतेसम्म चीनको भ्रमण गरेका थिए । सोही क्रममा चीनसँग ऊर्जा आदानप्रदान तथा सहयोग सम्बन्धी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । गत असार ७ गते भएको हस्ताक्षर अनुसार नेपाल र चीनबीच द्विपक्षीय समिति गठन गर्ने सहमति भएको थियो ।

सोही सहमतिका आधारमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाइमन्त्री वर्षमान पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी नेपालको तर्फबाट समितिमा रहने सहअध्यक्ष एवम् सदस्यको टुङ्गो लगाएका हुन् । समितिमा नेपालबाट ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाइ मन्त्रालयका सचिव अनुपकुमार उपाध्यायलाई सहअध्यक्षको रूपमा मन्त्री पुनले मनोनयन गरेका छन् । आइतवार मन्त्री पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरेका थिए ।

समितिमा सात सदस्य रहने व्यवस्था छ । त्यसमा नेपाल र चीनका तर्फबाट समान हैसियतामा सहअध्यक्ष रहने व्यवस्था गरिएको छ । सो समितिमा विद्युत् विकास विभाग, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रमुख, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाइ मन्त्रालयका सहसचिवलगायत सदस्य रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

समितिको बैठक आगामी असोज ११ र १२ गते काठमाडौंमा बस्नेछ । नेपाल र चीनबीच ऊर्जा सहकार्य, सहयोग आदानप्रदान तथा लगानी सम्बन्धी विषयमा भएका प्रगति र भावी कार्यदिशा समेत तय गर्न समितिले आवश्यक परामर्श गर्नेछ । लगानीका अवसर तथा आवश्यकताका आधारमा सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग मिलेर नेपालको ऊर्जा तथा जलस्रोतको क्षेत्रमा लगानीको वातावरण तयार पार्नेछ ।

मन्त्री पुनले भने, 'नेपाल र चीनबीचको सहमतिका आधारमा संयुक्त समिति गठनको प्रक्रिया शुरु भएको छ । यसले सहमतिलाई कार्यान्वयन गर्ने, लगानीका विविध आयामको खोजी गर्ने छ ।' नेपाल र चीन जोड्ने त्रिशूली-गल्छी, रसुवागढी-केरुङ प्रसारण लाइन निर्माणको काम अगाडि बढिरहेको छ । कूल ४०० केभी क्षमताको सो प्रसारण लाइन निर्माणका विषयमा सरकारी निकाय र चिनियाँ अधिकारीबीच द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय छलफल भइरहेकोमा छिट्टै निष्कर्षमा पुग्नुपर्ने तयारी गरिएको छ ।

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानीका अवसरको खोजी गर्ने र सरकारले अगाडि सारेको आगामी दश वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्यलाई पूरा गराउन सबै खालका उपायको खोजी गर्ने मन्त्री पुनको भनाइ छ । नेपाल र भारतका ऊर्जा सचिव तथा सहसचिवस्तरीय समितिले धेरै विषयमा सहमति जुटाएको सन्दर्भमा चीनतर्फ स्थापना भएको त्यस्तै संयन्त्रले प्रभावकारी काम गर्ने विश्वास लिइएको छ ।

बङ्गलादेशसँगको सहमति पनि कार्यान्वयन तर्फ

यस्तै नेपाल र बङ्गलादेशबीच पछिल्लो पटक भएको सहमतिका आधारमा दुई समिति गठनको प्रक्रिया अगाडि बढेको छ । ऊर्जा मन्त्री पुनले आइतवार नै मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी सचिवको नेतृत्वमा संयुक्त कार्यकारी समिति र सहसचिवको नेतृत्वमा संयुक्त प्राविधिक समितिमा रहने प्रतिनिधिको चयन गरेका छन् ।

नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहयोग आदानप्रदान सम्बन्धी समझदारीपत्र अनुसार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव र सोही मन्त्रालयका सहसचिवको नेतृत्वमा दुई समिति गठन हुने व्यवस्था छ । गत साउन २५ गते नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहकार्य एवम् आदानप्रदान सम्बन्धी द्विपक्षीय समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री पुन र बङ्गलादेशका ऊर्जा, विद्युत् तथा खनिज राज्यमन्त्री नसरुल हमिदबीच समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको हो ।

प्रसारणसम्बन्धी समझदारी हुँदै

बहुपक्षीय आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगका लागि बङ्गालको खाडीको प्रयास (बिमेस्टेक)को ग्रीड इन्टरकनेक्सन सम्बन्धी समझदारी समेत हुने भएको छ । सरकारले आइतवार मात्रै सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने निर्णय गरेको हो ।

सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएपछि नेपालको विद्युत् भारत, बङ्गलादेश, म्यानमासम्म पुऱ्याउनसमेत सहज हुने छ । प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने र सञ्चालन गर्ने विषय नै सो समझदारीपत्रमा समावेश छ । नेपालको तर्फबाट सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्न परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार जवालीलाई अख्तियारी दिइएको छ । यही भदौ १४ र १५ गते बिम्स्टेकको चाँथो शिखर सम्मेलन काठमाडौँमा हुँदैछ । रासस

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०४

रसुवागढी जलविद्युत् आयोजनाको ४ किमि लामो सुरुङ्ग निर्माण सम्पन्न

नुवाकोटमा आयोजनास्थल रहेको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' जलविद्युत् आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ ।

सो आयोजनामा विभिन्न वाणिज्य बैङ्क र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेडले लगानी गर्ने भएका छन् । सोबारे द्विपक्षीय सम्झौतामा सोमवार हस्ताक्षर भएको छ । सम्झौताअनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले रु. पाँच अर्ब ७६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् । त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको ३७ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनामा नबिल बैङ्कको अगुवाइमा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड र नेपाल बैङ्क लिमिटेडले ऋण लगानीसम्बन्धी सम्झौता गरेका हुन् ।

सम्झौतापत्रमा त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनीको तर्फबाट प्रबन्ध निर्देशक मोहन गौतम र अगुवा बैङ्कको तर्फबाट नबिलका कर्पोरेट विभाग प्रमुख ज्ञानेश्वर आचार्यले ऋण लगानी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् । आयोजनाको कुल लागत रु. आठ अर्ब २२ करोड छ । निर्माण अवधिको ब्याज मात्रै रु. ७८ करोड तिर्नुपर्ने देखिएको छ । सो आयोजनामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमले स्वपूँजीको रूपमा रु. दुई अर्ब ४६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् ।

आयोजना निर्माणको काम चीनको सिचुवान एनहे हाइड्रोलेक इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले गरिरहेको छ । विस्तृत डिजाइन, खरीद र निर्माण (इपीसी) ढाँचामा निर्माण हुने सो आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने प्रबन्ध निर्देशक गौतमले जानकारी दिए । सन् २०२१ मार्चमा आयोजना सम्पन्न हुने छ । आयोजनाबाट वार्षिक २९ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुनेछ । आयोजनामा प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको ३०/३० प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको समान पाँच प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका स्थानीय बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत तथा रसुवा र नुवाकोटका स्थानीयबासीको दश प्रतिशत शेयर लगानी रहनेछ ।

यस्तै आम नेपालीको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत शेयर रहने गरी संरचना तयार पारिएको छ । नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माण हुने सो आयोजना प्राधिकरणले हाल निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'ए' परियोजनाको सहायक आयोजना हो ।

सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् आयोजना नजिकै निर्माण हुने त्रिशूली थ्री 'बी' हब प्रसारण लाइन एवम् सवस्टेशनबाट राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् खरीद सम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा २०७४ भदौ ६ गते हस्ताक्षर भइसकेको छ ।

हस्ताक्षर समारोहमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आयोजना आकर्षक र महत्वपूर्ण रहेकाले सबै क्षेत्रको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास व्यक्त गरे । नबिल बैङ्कका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल केशरी शाहले पछिल्ला दिनमा आफ्नो बैङ्कले ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गरिरहेको जानकारी दिँदै परियोजना निर्धारित समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न आग्रह गरे । रासस

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०५/०४

रसुवागढी आयोजनाको मुख्य सुरुङ छेडियो

रसुवामा निर्माणाधीन १ सय ११ मेगावाटको रसुवागढी जलविद्युत आयोजनाको मुख्य सुरुङ छेडिएको छ । सिभिल संरचना निर्माणको जिम्मा पाएको चाइना इन्टरनेशनल वाटर एन्ड इलेक्ट्रिक कर्पोरेशन (सिडब्ल्युइ) ले आयोजनाको ४ हजार १ सय ८५ मिटर सुरुङ पूरा गरेको हो । चिनियाँ ठेकेदारले २४ घन्टा काम गरेर सोमबार बिहान ३ बजे मुख्य सुरुङ पूरा भएको रसुवागढी हाइड्रो पावर कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत माधवप्रसाद कोइरालाले बताए । उनका अनुसार अब ठेकेदारले सुरुङको ढलान सुरु गर्नेछ । '७ मिटर गोलाकार सुरुङ पूरा गर्न कम चुनौतीको काम थिएन,' उनले उर्जा खबरसँग भने, 'कुनै प्रकारको भौगर्भिक समस्या बिना नै सुरुङ पूरा हुनुले हामीलाई उत्साहित बनाएको छ ।' दोस्रो अडिटबाट तल तथा तेस्रोबाट माथि पर्ने २ हजार ३ सय ३ मिटर लामो खण्ड २ हजार ९ सय ५ मिटर विन्दुमा पुगेर टुङ्गिएपछि आयोजनाको मुख्य सुरुङ छेडिएको सिनियर सिभिल इन्जिनियर भरत गुरागाईले जानकारी दिए । 'आयोजनाको मेरुदण्ड भनेको नै मुख्य सुरुङ हो,' उनले भने, 'यो पूरा भएको छ । अब ७ देखि ८ महिनामा ठेकेदारले ढलान पूरा गरेर हस्तान्तरण गर्नेछ ।' उनका अनुसार मुख्य सुरुङको पहिलो अडिट सुरुङबाट तल तथा दोस्रोबाट माथितिरको १ हजार ८ सय ८२ मिटर खण्ड गत वैशाख ६ गते पूरा भएको थियो । २०७१ मंसिरबाट खन्न सुरु गरिएको सुरुङ साढे ३ वर्ष अवधिमा पूरा भएको हो । यसबिचमा २०७२ वैशाखको भूकम्प, भारतीय नाकाबन्दी र भोटेकोसी नदीमा आएको बाढीले आयोजना प्रभावित हुँदा सुरुङ निर्माणको काम पनि प्रभावित भएको थियो । लामो समय अवरुद्ध भएको आयोजनाको काम पुनः सुचारु गरेर ठेकेदारले सुरुङ निर्माणलाई तीव्रता दिएको थियो । ६८ प्रतिशत निर्माण पूरा भएको आयोजनाबाट २०७६ फागुनभित्र ३ वटै युनिट सञ्चालन गर्ने लक्ष्य छ । पहिलो युनिट २०७६ पुस, दोस्रो युनिट माघ र तेस्रो युनिट फागुनबाट सञ्चालन गरिनेछ । आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत नेपाल विद्युत प्राधिकरणले निर्माण गर्ने २२० केभी लिलिमे हब सबस्टेसनमा जोडिनेछ । सबस्टेसनसम्मको १० किलोमिटर प्रसारण लाइन आयोजना आफैले निर्माण गर्नेछ । प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने जिम्मा मुडबरी एन्ड जोशी कम्पनीलाई दिइएको छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०४

सुरुङ निर्माण सम्पन्न

निर्माणाधीन १११ मेगावाट रसुवागढी जलविद्युत् आयोजनाको हेडरेस सुरुङ निर्माण गर्ने कार्य आजदेखि सम्पन्न भएको छ ।

राष्ट्रिय प्राथमिकताअन्तर्गत रहेको उक्त आयोजनाको चार हजार १८५ मिटर मुहानदेखि विद्युत्गृहसम्म पानी ल्याउने हेडरेस सुरुङ आज बिहान सूर्योदयभन्दा अगाडि 'ब्रेक थ्रु' गरिएको उक्त आयोजनाका प्रमुख छवि गैहेले बताए ।

“आयोजनाको सबैभन्दा गाह्रो काम सुरुङ थियो, अब मुख्य भूमिगत सुरुङको निर्माणले निर्धारित समय सन् २०२० को फेब्रुअरीभित्र १११ मेगावाट विद्युत् उत्पादन भइसक्छ”, उनले भने । रु १३ अर्ब ६४ करोडको लागतमा सन् २०१४ देखि निर्माण शुरु भएकोे आयोजना प्रमुख गैहेले जानकारी दिए ।

आयोजनाको काम निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न ३३ प्राविधिकसहित ७०० भन्दा बढी कामदार कार्यरत रहेको बताइएको छ ।

श्रोत: अमियान, २०७५/०५/०४

रसुवागढी जलविद्युत् आयोजनाको ४ किमि लामो सुरुङ निर्माण सम्पन्न

निर्माणाधीन १ सय ११ मेगावाट रसुवागढी जलविद्युत् आयोजनाको हेडरेस सुरुङ निर्माण गर्ने कार्य आजदेखि सम्पन्न भएको छ । राष्ट्रिय प्राथमिकताअन्तर्गत रहेको उक्त आयोजनाको चार हजार १ सय ८५ मिटर मुहानदेखि विद्युतगृहसम्म पानी ल्याउने हेडरेस सुरुङ सोमवार बिहान सूर्योदयभन्दा अगाडि 'ब्रेक थ्रू' गरिएको उक्त आयोजनाका प्रमुख छवि गैहेले बताए ।

'आयोजनाको सबैभन्दा गाह्रो काम सुरुङ थियो, अब मुख्य भूमिगत सुरुङको निर्माणले निर्धारित समय सन् २०२० को फेब्रुअरीभित्र १ सय ११ मेगावाट विद्युत् उत्पादन भइसक्छ', उनले भने । रु.१३ अर्ब ६४ करोडको लागतमा सन् २०१४ देखि निर्माण शुरु भएकोे आयोजना प्रमुख गैहेरले जानकारी दिए ।

आयोजनाको काम निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न ३३ प्राविधिकसहित ७ सयभन्दा बढी कामदार कार्यरत रहेको बताइएको छ । रासस

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०५/०४

नेपाल र चीनबीचको ऊर्जा आदानप्रदान समझदारी कार्यान्वयन शुरु

सरकारले मित्रराष्ट्र चीनसँग भएको ऊर्जा आदानप्रदान तथा द्विपक्षीय सम्झौता कार्यान्वयन प्रक्रिया शुरु गरेको छ ।

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा विदेशी लगानी भित्र्याउने लक्ष्यसाथ सरकारले चीन, भारत र पछिल्लो पटक बङ्गलादेशसँग त्यस्तो सम्झौता गरेको छ । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणको क्रममा भएको सहमति तथा सम्झौताका आधारमा सरकारले सम्झौता कार्यान्वयनको प्रक्रिया शुरु गरेको हो । प्रधानमन्त्री ओलीले गत असार ५ गतेदेखि १० गतेसम्म चीनको भ्रमण गर्नुभएको थियो । सोही क्रममा चीनसँग ऊर्जा आदानप्रदान तथा सहयोग सम्बन्धी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । गत असार ७ गते भएको हस्ताक्षर अनुसार नेपाल र चीनबीच द्विपक्षीय समिति गठन गर्ने सहमति भएको थियो ।

सोही सहमतिका आधारमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी नेपालको तर्फबाट समितिमा रहने सहअध्यक्ष एवं सदस्यको टुङ्गो लगाउनुभएको हो ।

समितिमा नेपालबाट ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव अनुपकुमार उपाध्यायलाई सहअध्यक्षको रूपमा मन्त्री पुनले मनोनयन गर्नुभएको छ । आइतबार मन्त्री पुनले मन्त्रिस्तरीय निर्णय गर्नुभएको हो । समितिमा सात सदस्य रहने व्यवस्था छ । त्यसमा नेपाल र चीनका तर्फबाट समान हैसियतामा सहअध्यक्ष रहने व्यवस्था गरिएको छ । सो समितिमा विद्युत् विकास विभाग, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रमुख, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सहसचिवलगायत सदस्य रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

समितिको बैठक आगामी असोज ११ र १२ गते काठमाडौँमा बस्नेछ । नेपाल र चीनबीच ऊर्जा सहकार्य, सहयोग आदानप्रदान तथा लगानी सम्बन्धी विषयमा भएका प्रगति र भावी कार्यदिशा समेत तय गर्न समितिले आवश्यक परामर्श गर्नेछ । लगानीका अवसर तथा आवश्यकताका आधारमा सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग मिलेर नेपालको ऊर्जा तथा जलस्रोतको क्षेत्रमा लगानीको वातावरण तयार पार्नेछ ।

मन्त्री पुनले रासससँग कुरा गर्दै भन्नुभयो, “नेपाल र चीनबीचको सहमतिका आधारमा संयुक्त समिति गठनको प्रक्रिया शुरु भएको छ । यसले सहमतिलाई कार्यान्वयन गर्ने, लगानीका विविध आयामको खोजी गर्ने छ ।” नेपाल र चीन जोड्ने त्रिशूली-गल्छी, रसुवागढी-केरुङ प्रसारण लाइन निर्माणको काम अगाडि बढिरहेको छ । कूल ४०० केभी क्षमताको सो प्रसारण लाइन निर्माणका विषयमा सरकारी निकाय र चिनियाँ अधिकारीबीच द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय छलफल भइरहेकोमा छिट्टै निष्कर्षमा पुऱ्याउने तयारी गरिएको छ ।

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानीका अवसरको खोजी गर्ने र सरकारले अगाडि सारेको आगामी दश वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्यलाई पूरा गराउन सबै खालका उपायको खोजी गर्ने मन्त्री पुनको भनाइ छ । नेपाल र भारतका ऊर्जा सचिव तथा सहसचिवस्तरीय समितिले धेरै विषयमा सहमति जुटाएको सन्दर्भमा चीनतर्फ स्थापना भएको त्यस्तै संयन्त्रले प्रभावकारी काम गर्ने विश्वास लिइएको छ ।

बङ्गलादेशसँगको सहमति पनि कार्यान्वयन तर्फ

यस्तै नेपाल र बङ्गलादेशबीच पछिल्लो पटक भएको सहमतिका आधारमा दुई समिति गठनको प्रक्रिया अगाडि बढेको छ । ऊर्जा मन्त्री पुनले आइतबार नै मन्त्रिस्तरीय निर्णय गरी सचिवको नेत्वमा संयुक्त कार्यकारीणी समिति र सहसचिवको नेत्वमा संयुक्त प्राविधिक समितिमा रहने प्रतिनिधिको चयन गर्नुभएको हो ।

नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहयोग आदानप्रदान सम्बन्धी समझदारीपत्र अनुसार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव र सोही मन्त्रालयका सहसचिवको नेत्वमा दुई समिति गठन हुने व्यवस्था छ । गत साउन २५ गते नेपाल र बङ्गलादेशबीच ऊर्जा सहकार्य एवं आदानप्रदान सम्बन्धी द्विपक्षीय समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री पुन र बङ्गलादेशका ऊर्जा, विद्युत् तथा खनिज राज्यमन्त्री नसरुल हमिदबीच समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको हो ।

प्रसारणसम्बन्धी समझदारी हुँदै

बहुपक्षीय आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगका लागि बङ्गालको खाडीको प्रयास (बिमेस्टेक)को ग्रीड इन्टरकनेक्सन सम्बन्धी समझदारी समेत हुने भएको छ । सरकारले आइतबार मात्रै सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने निर्णय गरेको हो ।

सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएपछि नेपालको विद्युत् भारत, बङ्गलादेश, म्यानमासम्म पुऱ्याउनसमेत सहज हुने छ । प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने र सञ्चालन गर्ने विषय नै सो समझदारीपत्रमा समावेश छ । नेपालको तर्फबाट सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्न परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार जवालीलाई अख्तियारी दिइएको छ । यही भदौ १४ र १५ गते बिम्स्टेकको चाँैथो शिखर सम्मेलन काठमाडौँमा हुँदैछ । (रासस)

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/०५/०५

सरकार, जलविद्युत् विकासलाई प्राथमिकता खोइ ?

रामराज शमा

सरकार, उखानटुक्का र हावादारी गफले बिजुली उत्पादन हुँदैन । त्यसका लागि काम नै गर्नुपर्छ सुरुका सय दिन केही आशालाग्दो लय समातेको ओली नेतृत्वको सरकार त्यसपछि उल्टो दिशातिर लम्किरहेको छ । सरकारका मन्त्रीहरू ओलीभन्दा ठूला गफाडी बनेर प्रस्तुत भइरहेका छन् । झापाबाट सुरुङ् खनेर बंगलादेश निस्कने मात्र होइन, अन्तरिक्ष यातायातसम्मका कुरा आइरहेका छन् । गृहमन्त्री रामबहादुर थापाले जल र रेल यातायातको विकासमा सरकार तीव्र रूपले लागिरेको र छिट्टै अन्तरिक्ष यातायातको विकास गर्ने भाषण गरिरहँदा, ओलीले दुई वर्षमा चिनियाँ उच्च गतिको रेल काठमाडौं भित्र्याउने, पोखराबाट रेलमा खनिजयुक्त पानी विदेश निर्यात गर्नेलगायत भाषण गरिरहँदा कुनै पनि कार्यक्रममा देशमा जलविद्युत् आवश्यक छ, विकासको सबैभन्दा महत्वपूर्ण र सजिलो माध्यम जलविद्युत् नै हो र हामी यसैको विकासमा लागिपरेका छौं भनेर कतै उच्चारणसमेत गरेनन् ।

आजकल पत्रपत्रिका, सामाजिक सञ्जाल, चियापसल र चौतारी जतासुकै उही रेल र पानीजहाजकै चर्चा छ । पक्ष-विपक्षमा मत आइरहेका छन् । 'किन्तु-परन्तु र तर' ले बजार तताइरहेको छ । सबैभन्दा महत्वपूर्ण जलविद्युत् विकासका लागि न सरकार गम्भीर देखिन्छ, न अरु सरोकारवाला निकाय नै तातेका छन् । तर, एकलै भए पनि निजी क्षेत्र भने जलविद्युत् विकासमा एकोहोरो रूपमा लागिरेकै छ ।

तुलनात्मक रूपमा अन्य मन्त्रीभन्दा ऊर्जा तथा जलस्रोतमन्त्री वर्षमान पुन केही गम्भीर त देखिन्छन्, तर श्वेतपत्रमा जारी गरिएका प्रतिबद्धताअनुसार अगाडि बढ्न सकिरहेका छैनन् । मन्त्रालय, विभाग र प्राधिकरणको काम गराइको शैली पुरानै छ । आशा गर्ने ठाउँ घट्टै गएको छ । घरघरमा ग्यासका पाइप भन्ने गफले ठाउँ पाइरहेका छन्, तर घरघरका चुलोमा बिजुली भन्ने कुरै सुरु भएको छैन ।

भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीको नेपाल भ्रमणमा जलविद्युत् क्षेत्रमा केही परिवर्तन होला भन्ने आशा पलाएको थियो । अरुण तेस्रोको रिमोट कन्ट्रोलबाटै उद्घाटन भए पनि एक कदम अगाडि बढ्यो । सतलज भारतीय सरकारी लगानीको कम्पनी भएको हुनाले आयोजना समयमै निर्माण हुनेछ भन्ने आशा गर्न सकिन्छ । तर, भारतको आजसम्मको रबैया र उसले नेपालका जलविद्युत् क्षेत्रमा राखेको वक्रदृष्टिका आधारमा भने आयोजना निर्माणमा पनि शंका गर्ने ठाउँ भने प्रशस्त छन् ।

भारतको अन्तरदेशीय ऊर्जा व्यापार निर्देशिकामा रहेको भारतीय लगानी ५१ प्रतिशत रहेका आयोजनाको मात्र ऊर्जा खरिद गर्ने प्रावधान संशोधन गर्न भारतीय पक्ष सहमत भएको प्रचारमा ल्याइयो, तर आजसम्म यस्तो प्रावधान संशोधन गर्ने प्रयत्न भएको छैन । यस्तै सहमति पूर्वप्रम शेरबहादुर देउवाको भारत भ्रमणका बेला पनि गरिएकै थियो, तर उपलब्धि शून्य रह्यो । पञ्चेश्वर, कोसी उच्च बाँध र कर्णाली उच्च बाँधलगायत अन्य आयोजना पुरानै अवस्थामा छन् ।

६ महिनाभित्र पञ्चेश्वर बहुउद्देशीय आयोजनाको डिपिआर तयार गरिसक्ने भन्ने सहमति अहिले कुनै कुनामा थन्किएको छ । अर्थात् भारतसँग सहमति भयो भनेका विषय अगाडि बढेका छैनन् र अवस्था यथावत् नै छ । नेपालको जलविद्युत् विकासमा भारतले सहयोग गर्ला भन्दै त्यही आशामा बस्ने हो भने झनै पछि पर्ने निश्चित छ ।

प्रधानमन्त्री ओली चीन भ्रमणमा जाँदा नेपालको जलविद्युत् क्षेत्रमा चसो राख्ने प्रायः सबैले पक्कै पनि केही प्रगति होला भन्ने आशा राखेका थिए । तर, भयो हाती आयो, हाती आयो फुस्सा ! एउटा मात्रै प्रगति भनेको गल्छी-रसुवागडी-केरुङ चार सय केभी अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण 'अध्ययन' गर्ने विषयमा समझदारी भयो । त्यो पनि अध्ययन मात्र हो, त्यसपछि के गर्ने भन्ने सहमति छैन ।

तमोर (७६२ मेवा), नलसिङगाड (४१० मेवा) वा अरू कुनै एक ठूलो जलाशययुक्त आयोजना चीनको सहयोगमा निर्माण गर्ने सहमति होला भन्ने आशा थियो । अझै श्वेतपत्रमा लेखेको जस्तै 'एक प्रदेश एक मेघा प्रोजेक्ट'को प्रस्ताव चीनसमक्ष राखिने र चीनले सहयोग गर्ने प्रचारमा ल्याइयो । तर, अन्तिमामा निराशाबाहेक केही हात परेन ।

प्रधानमन्त्री ओलीका अनेक उखानटुक्का र ठुलूला विकासका गफ सुन्दै आइरहेका छौं हामी । पूर्व-पश्चिम जलमार्ग, चिनियाँ र भारतीय रेल नेपालका कुनाकुनामा दुई वर्षभित्रै, नारायणी र कोसी नदीमा पानीजहाज अनि दुई वर्षमै काठमाडौंमा मेट्रो र मोनो रेलजस्ता हावादारी गफ दिँदा कुनै पनि वेला वा कार्यक्रममा जलविद्युत् विकाससम्बन्धी भाषण सुन्न पाइएको छैन ।

पहिलोपटक प्रधानमन्त्री हुँदा हावाबाट केही महिनामै तीन हजार मेगावाट बिजुली निकाल्ने घोषणा गरेका ओलीले वास्तविकता बुझेपछि त्यस्तो बिजुलीको कुरै गर्न छाडे । यहाँनेर प्रस्ट भन्न सकिन्छ- सरकार, उखानटुक्का र हावादारी गफले बिजुली उत्पादन हुँदैन । त्यसका लागि काम नै गर्नुपर्छ ।

यी सबैबाट के प्रस्ट हुन्छ भने जलविद्युत् विकासका लागि अहिलेको सरकार संवेदनशील छैन । यो सरकारको प्राथमिकता अन्य विषयमै छ, जलविद्युत् विकासमा छैन । अझै पनि समय छ, सरकारले सही बाटो पहिचान गरोस्, जलविद्युत् नै देश विकासको मेरुदण्ड हो, रेल र पानीजहाज होइन, भन्ने हेक्का राखोस् । 'किन्तु, परन्तु र तर' अन्य कुरामा लगाइयोस् । तर, कृपया जलविद्युत् विकासमा नलगाइयोस् ।

जलविद्युत् विकाससँगै सिंगो देशलाई नर्वे जस्तै गरी एउटा जलस्रोत विश्वविद्यालयका रूपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना पनि छ । तसर्थ जलविद्युत्लाई हेला नगरियोस् । सारै ढिला भइसकेको छैन, त्यसैले ठीक बाटो हिँड्न सुरु गरियोस् । यति ठूलो सम्भावना बोकेको र यथार्थको सबैभन्दा नजिक रहेको यो जलविद्युत् क्षेत्रप्रति देखाइएको सरकारी अरुचि सायद सजिलै नबुझिएला । प्याट्ट यता स्विच थिच्दा फ्याट्ट चुलामा खाना तयार गर्न विदेशबाट आयात गरिएको ग्यासलाई पाइपमा पठाएरभन्दा यही सजिलो होला कि प्रधानमन्त्रीज्यू ?

(शर्मा जलविद्युत् विशेषज्ञका रूपमा

बेलायतमा कार्यरत छन्)

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/०५/०५

माथिल्लो कर्णाली अझै अन्योलमा

पुष्प कोइराला

सँगै सम्झौता भएको अरुण तेस्रोको निर्माण थालियो, तर माथिल्लो कर्णालीमा लगानी जुटाउन सकेन जिएमआरले

माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि वित्तीय व्यवस्थापन (फाइनान्सियल क्लोजर)को समयसीमा अब एक महिना मात्र बाँकी छ । तर, प्रवर्द्धक कम्पनी ग्रान्धी मल्लिकार्जुन राव (जिएमआर) लिमिटेडले अझै लगानी जुटाउन सकेको छैन ।

९ सय मेगावाटको आयोजना निर्माण गर्न ३ असोज ०७१ मा लगानी बोर्डले जिएमआरसँग परियोजना विकास सम्झौता (पिडिए) गरेको थियो । १ अर्ब १६ अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनाको पिडिए प्रावधानअनुसार दुई वर्षभित्र लगानी जुटाइसक्नुपर्ने थियो । तर, दुई वर्षभित्र लगानी जुटाउन नसकेपछि ३ असोज ०७३ पछि एक वर्ष थपियो ।

थपिएको एक वर्षमा पनि लगानी नजुटेको भन्दै दोस्रोपल्ट म्याद थप गरी ३ असोज ०७५ सम्म पु-याइएको थियो । वित्तीय व्यवस्थापनका लागि तेस्रोपटक म्याद नथपे जिएमआरसँग भएको पिडिए तोडिने सम्भावना छ । सो आयोजनाबाट उत्पादन हुनेमध्ये करिब ५ सय मेगावाट विद्युत् खरिद गर्न बंगलादेश तयार देखिएको छ ।

भारतीय सरकारी स्वामित्वको विद्युत् व्यापार निगममार्फत माथिल्लो कर्णालीबाट उत्पादन हुने ५ सय मेगावाट विद्युत् बंगलादेशलाई बेच्ने तयारी जिएमआरले गरेको थियो । तर, वित्तीय व्यवस्थापन पूरा गर्न नसक्दा आयोजना निर्माण नै अन्योलमा परेको छ । यसले भारत र भारत हुँदै बंगलादेशसँग त्रिदेशीय विद्युत् व्यापारको थालनी गर्ने नेपालको लक्ष्यलाई पनि अन्योलमा पारेको छ ।

आयोजनामा के-के भएका छन् काम ?

लगानी बोर्डका प्रवक्ता उत्तमभक्त वाग्लेका अनुसार आयोजनाले अधिग्रहण गर्नुपर्ने ४९ हेक्टर निजी जग्गामध्ये ७.४ हेक्टर जमिन मात्र अधिग्रहण भएको छ, आयोजनाले नेपालमा संरक्षक बैंकका रूपमा नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंकलाई मनोनीत गरेको छ । उक्त बैंकले आयोजना क्षेत्रमा शाखासमेत खोलेको छ । वनका जग्गा लिने काम सकेको छ । वनको रुख काट्ने काम गरेको छ । तर, सिभिल निर्माणका कामहरू भने अघि बढ्नै सकेका छैनन् ।

यसकारण जुट्न सकेन लगानी

भारतको ऊर्जा मन्त्रालयले २०१६ को डिसेम्बरमा क्रसबोर्डर विद्युत् व्यापार निर्देशिका ल्याएको थियो । उक्त निर्देशिकाको प्रावधान क्षेत्रीय ऊर्जा व्यापारका लागि प्रतिकूल देखियो । उक्त निर्देशिका दफा ५ को २ (१)मा भारतीय पक्ष (सरकारी-निजी)को कम्तीमा ५१ प्रतिशत लगानी रहेका विद्युत् आयोजनाको विद्युत् मात्र आयात गर्ने उल्लेख छ ।

यो प्रावधान क्षेत्रीय ऊर्जा सहकार्यका लागि सार्क फ्रेमवर्क एग्रिमेन्ट, ऊर्जा सहकार्यका लागि नेपाल, भारत, भुटान र बंगलादेशबीचको उपक्षेत्रीय सञ्जाल (बिबिआइएन) र नेपाल-भारत ऊर्जा व्यापार सम्झौता (पिटिए)का प्रावधान र मर्मविपरीत रहेका छन् ।

५१ प्रतिशत भारतीय लगानी रहेको आयोजनाको विद्युत् मात्र खरिद गर्ने प्रावधान हटाउन नेपालले भारतीय पक्षलाई आग्रह गर्दै आएको छ । त्यस्तै, भुटान र बंगलादेशले समेत क्षेत्रीय ऊर्जा व्यापारका लागि उक्त प्रावधान प्रतिकूल देखिएको भन्दै उक्त निर्देशिका परिमार्जन गर्न आग्रह गरेका छन् ।

तर, भारतले उक्त निर्देशिका परिमार्जन गरेको छैन । निर्देशिका परिमार्जन नहुँदा नीतिगत अस्पष्टता रहेको र पिपिएसमेत नभएको कारण देखाउँदै ऋणदाताहरूले जिएमआरको उक्त परियोजनामा लगानी गर्न नचाहेको कम्पनीका अधिकारीहरूको दाबी छ ।

तर, ऊर्जा क्षेत्रका केही जानकारहरू भने नेपाललाई २७ प्रतिशत निःशुल्क सेयर स्वामित्व दिने, १०८ मेगावाट निःशुल्क ऊर्जा दिनेजस्ता प्रावधानका कारण जिएमआरलाई उक्त परियोजना महँगो भएको भन्दै अगाडि नबढाएको विश्लेषण गर्छन् ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०५

त्रिशूली थ्री 'बी' आयोजनाको सम्झौता सम्पन्न, ३ वर्षभित्र निर्माण हुँदै

नुवाकोटमा आयोजनास्थल रहेको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' जलविद्युत आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ ।

सो आयोजनामा विभिन्न वाणिज्य बैङ्क र जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेडले लगानी गर्ने भएका छन् । सोबारे द्विपक्षीय सम्झौतामा सोमवार हस्ताक्षर भएको छ । सम्झौताअनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले रु. पाँच अर्ब ७६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् । त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको ३७ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनामा नबिल बैङ्कको अगुवाइमा जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड र नेपाल बैङ्क लिमिटेडले ऋण लगानीसम्बन्धी सम्झौता गरेका हुन् ।

सम्झौतापत्रमा त्रिशूली जलविद्युत कम्पनीको तर्फबाट प्रबन्ध निर्देशक मोहन गौतम र अगुवा बैङ्कको तर्फबाट नबिलका कर्पोरेट विभाग प्रमुख ज्ञानेश्वर आचार्यले ऋण लगानी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् । आयोजनाको कुल लागत रु. आठ अर्ब २२ करोड छ । निर्माण अवधिको ब्याज मात्रै रु. ७८ करोड तिर्नुपर्ने देखिएको छ । सो आयोजनामा नेपाल विद्युत प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमले स्वपूँजीको रूपमा रु. दुई अर्ब ४६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् ।

आयोजना निर्माणको काम चीनको सिचुवान एनहे हाइड्रोलेक इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले गरिरहेको छ । विस्तृत डिजाइन, खरीद र निर्माण (इपीसी) ढाँचामा निर्माण हुने सो आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने प्रबन्ध निर्देशक गौतमले जानकारी दिए । सन् २०२१ मार्चमा आयोजना सम्पन्न हुने छ । आयोजनाबाट वार्षिक २९ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुनेछ । आयोजनामा प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको ३०/३० प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको समान पाँच प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका स्थानीय बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत तथा रसुवा र नुवाकोटका स्थानीयबासीको दश प्रतिशत शेयर लगानी रहनेछ ।

यस्तै आम नेपालीको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत शेयर रहने गरी संरचना तयार पारिएको छ । नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माण हुने सो आयोजना प्राधिकरणले हाल निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'ए' परियोजनाको सहायक आयोजना हो ।

सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत आयोजना नजिकै निर्माण हुने त्रिशूली थ्री 'बी' हब प्रसारण लाइन एवम् सवस्टेशनबाट राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत खरीद सम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा २०७४ भदौ ६ गते हस्ताक्षर भइसकेको छ ।

हस्ताक्षर समारोहमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आयोजना आकर्षक र महत्वपूर्ण रहेकाले सबै क्षेत्रको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास व्यक्त गरे । नबिल बैङ्कका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल केशरी शाहले पछिल्ला दिनमा आफ्नो बैङ्कले ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गरिरहेको जानकारी दिँदै परियोजना निर्धारित समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न आग्रह गरे । रासस

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०५/०५

माथिल्लो त्रिशूली ३ बी मा ३ बैंकको ५ अर्ब ७६ करोड लगानी

३७ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली ३ बी जलविद्युत आयोजनामा ३ बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ऋण लगानी गर्ने भएका छन् । नुवाकोटमा निर्माण सुरु भएको आयोजनामा नविल बैंकको अगुवाईमा जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी र नेपाल बैंक लिमिटेडले ५ अर्ब ७६ करोड रुपैयाँ लगानी गर्ने प्रतिवद्धता जनाएका हुन् । सोमबार त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी र बैंक तथा वित्तीय संस्थाबीच ऋण लगानी सम्झौता भएको छ । सम्झौतामा कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक मोहन गौतम र ऋण लगानीको अगुवाई गरिरहेको नविल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाहले हस्ताक्षर गरे । ८ अर्ब २२ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनामा कुल लगानीको ७० प्रतिशत ऋण लगानी रहनेछ । ३० प्रतिशत अर्थात् २ अर्ब ४६ करोड स्वपूँजी लगानी रहनेछ । नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सहायक कम्पनीले निर्माण गर्ने आयोजनामा नेपाल दुर सञ्चार कम्पनीको पनि लगानी छ । आयोजनामा प्राधिकरण र दुर सञ्चार कम्पनीको समान ३०/३० प्रतिशत, लगानी गर्ने संस्थाका कर्मचारीको ५ प्रतिशत, नुवाकोट र रसुवाका स्थानीय तह तथा स्थानीय वित्तीय संस्थाको ५/५ प्रतिशत, आयोजना प्रभावित स्थानीयको १० प्रतिशत र सर्वसाधारणको १५ प्रतिशत लगानी रहनेछ । रसुवा र नुवाकोटको सीमामा पर्ने आयोजना ६० मेगावाटको निर्माणाधीन माथिल्लो त्रिशूली ३ ए आयोजनाको क्यासकेड हो । आयोजनाको सिभिल संरचना निर्माणको ठेक्का चीनको सिचुआन एएनएचई हाइड्रोइलेक्ट्रिक एन्ड हाइड्रो इलेक्ट्रिक कम्पनीलाई दिइएको छ । ठेकेदार कम्पनीसँग १ अर्ब ९१ करोड ४६ लाख १९ हजार ४ सय ७२ रुपैयाँ (९३ करोड १८ लाख ४७ हजार ८ सय ३८ अमेरिकी डलर) मा सम्झौता भएको छ । आयोजनाबाट २०७८ चैत १७ गतेदेखि व्यवसायीक विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । उत्पादन हुने विद्युत ३ किलोमिटर टाढाको १३२ केभी त्रिशूली ३ बी हबमा लगेर जोडिने छ । आयोजना पूरा भएपछि वार्षिक २९२.५९ गिगावाट घन्टा विद्युत उत्पादन हुनेछ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०५/०५

११ जलविद्युत कम्पनीले ३ अर्ब ३५ करोड बढीको साधारण सेयर निष्कासन गर्दै

११ जलविद्युत कम्पनीले ३ अर्ब ३५ करोड ६ लाख ५९ हजार ६ सय रुपैयाँ बराबरको साधारण सेयर निष्कासन गर्ने भएका छन् । जलविद्युत आयोजनामा लगानी कम्पनीले स्थानीय र सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको ३ करोड ३५ लाख निष्कासन गर्ने तयारी गरेका हुन् । साधारण सेयर निष्कासन गर्ने कम्पनीले नेपाल धितोपत्र बोर्डमा स्वीकृतिका लागि आवेदन दिएका छन् । सेयर निष्कासनको तयारी गरिरहेका कम्पनीले बिक्री प्रबन्धक पनि चयन गरिसकेका छन् । बोर्डको स्वीकृति पखिरहेको मध्यभोटेकोसी जलविद्युत कम्पनीले सबैभन्दा बढी १ अर्ब ४४ करोड रुपैयाँ मूल्यको १ करोड ४४ लाख कित्ता सेयर निष्कासन गर्ने भएको छ । कम्पनीले सिन्धुपाल्चोकमा निर्माणाधीन १ सय २ मेगावाटको मध्यभोटेकोसी जलविद्युत आयोजनाको सेयर निष्कासन गर्दै बोर्डमा आवेदन दिएको हो । कम्पनीले पहिलो चरणमा आयोजनामा लगानी गर्ने ऋण दाता तथा संस्थापक संस्थाका कर्मचारीका लागि छुट्याइएको सेयर निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्नेछ । निष्कासन तथा बाँडफाँड गर्न ग्लोबल आइएमई क्यापिटल, प्रभु क्यापिटल, सिभिल क्यापिटल मार्केट, एस क्यापिटल, सिबिआइएल क्यापिटल, सानिमा क्यापिटल र लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लिमिटेडलाई बिक्री प्रबन्धक तोकिएको छ । यस्तै, जलविद्युत आयोजनामा लगानी गर्दै आएको सिङ्गिबी हाइड्रो फन्डले २२ करोड ८९ लाख ३० हजार रुपैयाँ बराबरको २२ लाख ८९ हजार ३ सय कित्ता साधारण सेयर निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्ने तयारी गरेको छ । सिङ्गिबीले पनि सेयर साधारण सेयर निष्कासनका गर्न स्वीकृतिका लागि बोर्डमा आवेदन दिएको छ । सेयर निष्कासन तथा बाँडफाँड गर्न सनराइज क्यापिटललाई बिक्री प्रबन्धक नियुक्त गरिएको छ । सिङ्गिबीको सहायक युनिभर्सल पावर कम्पनीले पनि दोलखामा निर्माणाधीन ११ मेगावाटको तल्लो खारेखोला जलविद्युत आयोजनाको सेयर निष्कासन गर्ने तयारी गरेको छ । कम्पनीले आयोजना प्रभावित स्थानीय र सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको ९६ करोड ६९ लाख ६९ हजार रुपैयाँ बराबरको ९६ लाख ६९ हजार ६ सय १० कित्ता सेयर निष्कासन गर्ने भएको छ । कम्पनीको सेयर निष्कासन गर्न सिद्धार्थ क्यापिटललाई बिक्री प्रबन्धक तोकिएको छ । यसैगरी, मैलुङ खोला जलविद्युत कम्पनीले पनि सर्वसाधारणका लागि ७ करोड ३६ लाख २८ हजार ६ सय रुपैयाँको ७ लाख ३६ हजार २ सय ८६ कित्ता सेयर निष्कासन गर्ने भएको छ । रसुवामा सञ्चालित ६ मेगावाटको मैलुङ जलविद्युत आयोजनाको साधारण सेयर निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्न लागेको हो । सिद्धार्थ क्यापिटलले मैलुङको सेयर निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्नेछ । यस्तै, शिवश्री हाइड्रो पावर लिमिटेडले सिन्धुपाल्चोकमा निर्माणाधीन २२ मेगावाटको माथिल्लो चाकु आयोजनाको स्थानीयका लागि छुट्याइएको १४ लाख ७६ हजार ४ सय कित्ता सेयर निष्कासन गर्दैछ । शिवश्रीको सेयर सिद्धार्थ क्यापिटल र नेपाल एसबिआईले निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्नेछन् । यसैगरी पाँचथर पावर कम्पनीले पनि सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको १९ करोड २५ लाख मूल्यको १९ लाख २५ हजार कित्ता सेयर निष्कासन गर्न बोर्डमा आवेदन दिएको छ । यो कम्पनीले पाँचथरमा सञ्चालित १४.९ मेगावाटको हेवाखोला 'ए' जलविद्युत आयोजनाको सेयर निष्कासन गर्न लागेको हो । गर्जङ उपत्यका हाइड्रो पावर, लाफिङबुद्ध हाइड्रो पावर, युनिक हाइडल, सयपत्री र हिमालय ऊर्जा विकास कम्पनीले पनि आयोजना प्रभावित स्थानीयका लागि छुट्याइएको सेयर निष्कासनको तयारी गरेका छन् । गर्जङको २ लाख, लाफिङबुद्धको ९ लाख ७८ हजार, युनिक हाइडलको ५ लाख ५० हजार, हिमालय ऊर्जाको ९ लाख ९

हजार र सयपत्री हाइड्रो पावर कम्पनीको ३ लाख कित्ता सेयर जारी हुने बोर्डले जनाएको छ । सबै कम्पनीको प्रतिकित्ता सेयरकाे बिक्री मूल्य १ सय रुपैयाँ हुनेछ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०५/०५

माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' तीन वर्षमा

नुवाकोटमा आयोजनास्थल रहेको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' जलविद्युत् आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ । सो आयोजनामा विभिन्न वाणिज्य बैंक र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेडले लगानी गर्ने भएका छन् । सोबारे द्विपक्षीय सम्झौतामा सोमबार हस्ताक्षर भएको छ । सम्झौताअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाले रु पाँच अर्ब ७६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् । त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको ३७ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनामा नबिल बैंकको अगुवाइमा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड र नेपाल बैंक लिमिटेडले ऋण लगानीसम्बन्धी सम्झौता गरेका हुन् ।

सम्झौतापत्रमा त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनीको तर्फबाट प्रबन्ध निर्देशक मोहन गौतम र अगुवा बैंकको तर्फबाट नबिलका कर्पोरेट विभाग प्रमुख जानेश्वर आचार्यले ऋण लगानी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गर्नुभएको हो । आयोजनाको कूल लागत रु आठ अर्ब २२ करोड छ । निर्माण अवधिको ब्याज मात्रै रु ७८ करोड तिर्नुपर्ने देखिएको छ । सो आयोजनामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमले स्वपूँजीको रूपमा रु दुई अर्ब ४६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् ।

आयोजना निर्माणको काम चीनको सिचुवान एनहे हाइड्रोलेक इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले गरिरहेको छ । विस्तृत डिजाइन, खरिद र निर्माण (इपीसी) ढाँचामा निर्माण हुने सो आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने प्रबन्ध निर्देशक गौतमले जानकारी दिनुभयो । सन् २०२१ मार्चमा आयोजना सम्पन्न हुने छ । आयोजनाबाट वार्षिक २९ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुनेछ । आयोजनामा प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको ३०:३० प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको समान पाँच प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका स्थानीय बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत तथा रसुवा र नुवाकोटका स्थानीयबासीको दश प्रतिशत शेयर लगानी रहनेछ ।

यस्तै आम नेपालीको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत शेयर रहने गरी संरचना तयार पारिएको छ । नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माण हुने सो आयोजना प्राधिकरणले हाल निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'ए' परियोजनाको सहायक आयोजना हो । सो आयोजनाले स्थानीयवासी र आम नेपालीलाई शेयर दिने अवस्था नभएपछि सहायक आयोजना निर्माण गरेर सबैलाई शेयर लगानी गर्ने वातावरणसमेत बनाइ निर्माण गर्न लागिएको हो ।

हाल आयोजनाको प्रारम्भिक काम भइरहेको छ । वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग तथा अन्य काम अगाडि बढिरहेको छ । सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् आयोजना नजिकै निर्माण हुने त्रिशूली थ्री 'बी' हब प्रसारण लाइन एवं सवस्टेशनबाट राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् खरिद सम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा २०७४ भदौ ६ गते हस्ताक्षर भइसकेको छ ।

हस्ताक्षर समारोहमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आयोजना आकर्षक र महत्वपूर्ण रहेकाले सबै क्षेत्रको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल केशरी शाहले पछिल्ला दिनमा आफ्नो बैंकले ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गरिरहेको जानकारी दिँदै परियोजना निर्धारित समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

श्रोत: नागरीक, २०७५/०५/०५

माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' तीन वर्षमा

नुवाकोटमा आयोजनास्थल रहेको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' जलविद्युत् आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ।

सो आयोजनामा विभिन्न वाणिज्य बैंक र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेडले लगानी गर्ने भएका छन्। सोबारे द्विपक्षीय सम्झौतामा सोमबार हस्ताक्षर भएको छ।

सम्झौताअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाले पाँच अर्ब ७६ करोड लगानी गर्ने भएका छन्। त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको ३७ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनामा नबिल बैंकको अगुवाइमा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड र नेपाल बैंक लिमिटेडले ऋण लगानीसम्बन्धी सम्झौता गरेका हुन्।

सम्झौतापत्रमा त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनीको तर्फबाट प्रबन्ध निर्देशक मोहन गौतम र अगुवा बैंकको तर्फबाट नबिलका कर्पोरेट विभाग प्रमुख ज्ञानेश्वर आचार्यले ऋण लगानी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्। आयोजनाको कूल लागत आठ अर्ब २२ करोड छ। निर्माण अवधिको ब्याज मात्रै रु ७८ करोड तिर्नुपर्ने देखिएको छ। सो आयोजनामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमले स्वपूँजीको रूपमा दुई अर्ब ४६ करोड लगानी गर्ने भएका छन्।

आयोजना निर्माणको काम चीनको सिचुवान एनहे हाइड्रोलेक्ट्रिक इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले गरिरहेको छ। विस्तृत डिजाइन, खरिद र निर्माण (इपीसी) ढाँचामा निर्माण हुने सो आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने प्रबन्ध निर्देशक गौतमले जानकारी दिए। सन् २०२१ मार्चमा आयोजना सम्पन्न हुने छ। आयोजनाबाट वार्षिक २९ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुनेछ। आयोजनामा प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको ३०/३० प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको समान पाँच प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका स्थानीय बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत तथा रसुवा र नुवाकोटका स्थानीयबासीको दश प्रतिशत शेयर लगानी रहनेछ।

यस्तै आम नेपालीको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत शेयर रहने गरी संरचना तयार पारिएको छ। नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माण हुने सो आयोजना प्राधिकरणले हाल निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'ए' परियोजनाको सहायक आयोजना हो। सो आयोजनाले स्थानीयवासी र आम नेपालीलाई शेयर दिने अवस्था नभएपछि सहायक आयोजना निर्माण गरेर सबैलाई शेयर लगानी गर्ने वातावरणसमेत बनाइ निर्माण गर्न लागिएको हो।

हाल आयोजनाको प्रारम्भिक काम भइरहेको छ। वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग तथा अन्य काम अगाडि बढिरहेको छ। सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् आयोजना नजिकै निर्माण हुने त्रिशूली थ्री 'बी' हब प्रसारण लाइन एवं सवस्टेशनबाट राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ। आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् खरिद सम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा २०७४ भदौ ६ गते हस्ताक्षर भइसकेको छ।

हस्ताक्षर समारोहमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आयोजना आकर्षक र महत्वपूर्ण रहेकाले सबै क्षेत्रको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास व्यक्त गरे। नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल केशरी शाहले पछिल्ला दिनमा आफ्नो बैंकले ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गरिरहेको जानकारी दिँदै परियोजना निर्धारित समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न आग्रह गरे। (रमेश लम्साल/रासस)

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०५

माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' तीन वर्षमा

नुवाकोटमा आयोजनास्थल रहेको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'बी' जलविद्युत् आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ । सो आयोजनामा विभिन्न वाणिज्य बैंक र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेडले लगानी गर्ने भएका छन् । सोबारे द्विपक्षीय सम्झौतामा सोमबार हस्ताक्षर भएको छ । सम्झौताअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाले रु पाँच अर्ब ७६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् । त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको ३७ मेगावाट क्षमताको सो आयोजनामा नबिल बैंकको अगुवाइमा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड र नेपाल बैंक लिमिटेडले ऋण लगानीसम्बन्धी सम्झौता गरेका हुन् ।

सम्झौतापत्रमा त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनीको तर्फबाट प्रबन्ध निर्देशक मोहन गौतम र अगुवा बैंकको तर्फबाट नबिलका कर्पोरेट विभाग प्रमुख ज्ञानेश्वर आचार्यले ऋण लगानी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् । आयोजनाको कूल लागत रु आठ अर्ब २२ करोड छ । निर्माण अवधिको ब्याज मात्रै रु ७८ करोड तिर्नुपर्ने देखिएको छ । सो आयोजनामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमले स्वपूँजीको रूपमा रु दुई अर्ब ४६ करोड लगानी गर्ने भएका छन् ।

आयोजना निर्माणको काम चीनको सिचुवान एनहे हाइड्रोलेक इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले गरिरहेको छ । विस्तृत डिजाइन, खरिद र निर्माण (इपीसी) ढाँचामा निर्माण हुने सो आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने प्रबन्ध निर्देशक गौतमले जानकारी दिए । सन् २०२१ मार्चमा आयोजना सम्पन्न हुने छ । आयोजनाबाट वार्षिक २९ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुनेछ । आयोजनामा प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको ३०/३० प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको समान पाँच प्रतिशत, रसुवा र नुवाकोटका स्थानीय बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत तथा रसुवा र नुवाकोटका स्थानीयबासीको दश प्रतिशत शेयर लगानी रहनेछ ।

यस्तै आम नेपालीको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत शेयर रहने गरी संरचना तयार पारिएको छ । नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माण हुने सो आयोजना प्राधिकरणले हाल निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली थ्री 'ए' परियोजनाको सहायक आयोजना हो । सो आयोजनाले स्थानीयवासी र आम नेपालीलाई शेयर दिने अवस्था नभएपछि सहायक आयोजना निर्माण गरेर सबैलाई शेयर लगानी गर्ने वातावरणसमेत बनाइ निर्माण गर्न लागिएको हो ।

हाल आयोजनाको प्रारम्भिक काम भइरहेको छ । वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग तथा अन्य काम अगाडि बढिरहेको छ । सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् आयोजना नजिकै निर्माण हुने त्रिशूली थ्री 'बी' हब प्रसारण लाइन एवं सवस्टेशनबाट राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् खरिद सम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा २०७४ भदौ ६ गते हस्ताक्षर भइसकेको छ ।

हस्ताक्षर समारोहमा उपस्थित प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आयोजना आकर्षक र महत्वपूर्ण रहेकाले सबै क्षेत्रको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास व्यक्त गरे । नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल केशरी शाहले पछिल्ला दिनमा आफ्नो बैंकले ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गरिरहेको जानकारी दिँदै परियोजना निर्धारित समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न आग्रह गरे ।

श्रोत: काब्लिपुर, २०७५/०५/०५

नेपालको बिजुली सिंगापुरमा !

क्षेत्रीय प्रसारण लाइनमार्फत थाइल्यान्डसम्म पुगेको बिजुली आसिएन पावरग्रिडमार्फत मलेसिया र सिंगापुरसम्म निर्यात गर्न सकिने

सुरेशराज न्यौपाने

नेपालको बिजुली सिंगापुरमा । झट्ट सुन्दा सपनाजस्तो लाग्छ । यही ३०-३१ अगस्टमा काठमाडौंमा हुन गइरहेको बहुक्षेत्रीय प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगका निम्ति बंगालको खाडीको प्रयास (बिमस्टेक) को चौथो सम्मेलनमा 'ग्रिड कनेक्टिभिटी' (विद्युत् प्रसारण लाइन सञ्जाल) सम्बन्धी सम्झौतामा हस्ताक्षर भए नेपालका नदीनालाबाट उत्पादित बिजुलीलाई सिंगापुरसम्म पुर्याउने सपना यथार्थमा परिणत हुन धेरै वर्ष लाग्ने छैन । बिमस्टेकअन्तर्गत निर्माण भनिएको क्षेत्रीय प्रसारण लाइनमार्फत् थाइल्यान्डसम्म पुगेको बिजुली आसिएन पावरग्रिडमार्फत् मलेसिया र सिंगापुरसम्म निर्यात गर्न सकिनेछ । हाल आसियान पावरग्रिडमार्फत् लाओस्, म्यानमारमा उत्पादित बिजुली थाइल्यान्ड, मलेसिया र सिंगापुरसम्म आपूर्ति भइरहेको छ ।

भारतका लागि थाइल्यान्डका राजदूत छुतिन्तोन गोंगसाकडीले पनि बिमस्टेक ग्रिड कनेक्टिभिटी सम्झौतापछि नेपाललगायतबाट पनि बिजुली आयात गर्न बाटो खुला हुने बताए । 'विद्युत् खरिदबिक्रीका लागि व्यापार सम्झौता त समयक्रममा भई नै हाल्छ । तर, त्योभन्दा पहिले प्रसारण लाइन निर्माण हुनु महत्त्वपूर्ण कुरा हो । यसबाट नेपालसमेत बिजुली आयात गर्न मार्गप्रशस्त हुनेछ,' राजदूत गोंगसाकडीले कान्तिपुरसँग भने । काठमाडौं सम्मेलनमा प्रसारण लाइन सम्झौतामा हस्ताक्षर भएको खण्डमा दुई वर्षअघि भारतले सार्वजनिक गरेको विद्युत् खरिद सम्झौतासम्बन्धी निर्देशिकालाई पनि संशोधन गर्नुपर्नेछ ।

उक्त निर्देशिकाले भारतले अन्य मुलुकबाट विद्युत् आयात गर्दा आफ्नो देशको लगानी भएका परियोजनाबाट उत्पादित बिजुलीलाई मात्र प्राथमिकता दिने उद्देश्य राखेको भन्दै नेपाल, भुटान र बंगलादेशलगायत मुलुकले आपत्ति जनाउँदै आएका छन् । उक्त निर्देशिका नेपाल-भारतबीच सम्पन्न विद्युत् व्यापार सम्झौताको मर्मविपरीत भएको र नेपालमा लगानी गर्न इच्छुक देखिएका तेस्रो मुलुकका लगानीकर्तालाई निरुत्साहित गरेको भन्दै आलोचना हुँदै आएको छ । भारतले भने उक्त निर्देशिका अन्तिम नभएको र आवश्यक सुझाव प्राप्त भएपछि संशोधन गरिने बताउँदै आएको छ ।

भारतले बिमस्टेक सम्मेलनमा ग्रिड कनेक्टिभिटी सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेको खण्डमा नेपालको ऊर्जा क्षेत्रका लागि निकै अर्थपूर्ण रहने अपेक्षा गरिएको छ ।

यसका साथै काठमाडौं शिखर सम्मेलनमा क्षेत्रीय सञ्जाल (कनेक्टिभिटी) सम्बन्धी गुरुयोजना, स्वतन्त्र व्यापार क्षेत्र र अन्तर्राष्ट्रिय आतंकवाद तथा अन्तरदेशीय संगठित अपराधविरुद्ध सहकार्य गर्ने लगायतका सम्झौताको तयारी पनि अन्तिम चरणमा पुगेको छ । साथै दक्षिण एसियाली स्वतन्त्र व्यापार क्षेत्र (साफ्टा) कै अवधारणासँग मिल्ने किसिमको बिमस्टेक मुलुकभित्र स्वतन्त्र व्यापार क्षेत्रको अवधारणा कार्यान्वयनका लागि सम्झौताको तयारी भइरहेको परराष्ट्र स्रोतको दाबी छ ।

ती सम्झौताको अन्तिम मस्यौदा तयार भइसकेको स्रोतले जानकारी दियो । त्यसबाहेक प्राविधिक हस्तान्तरण र कूटनीति तथा परराष्ट्र मामिलाका संस्थाहरूबीच सहकार्यसम्बन्धी समझदारीपत्रमा पनि हस्ताक्षर हुने सम्भावना रहेको बताइएको छ ।

आगामी सम्मेलनले अनुमोदन गर्ने सम्भावना रहेको कनेक्टिभिटीको गुरुयोजनालाई पनि निकै महत्त्वसाथ हेरिएको छ । यसले विशेष गरी बिमस्टेक मुलुकहरूलाई सडक र जलमार्गमार्फत् जोड्न सघाउ पुर्याउने अपेक्षा गरिएको छ । यसअन्तर्गत ग्रामीण भेगलाई लक्षित गर्दै १० देखि १२ वटा ठूला सडक सञ्जाल निर्माण हुनेछन् जसबाट बिमस्टेक मुलुकका ग्रामीण क्षेत्रसमेत क्षेत्रीय सडक पूर्वाधारमा जोडिनेछन् । र, यसले ती ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका जनतासमेत क्षेत्रीय व्यापार सञ्जालमा आबद्ध हुने कान्तिपुरसँगको कुराकानीमा भारतका लागि थाइल्यान्डका राजदूत छुतिन्तोन गोंगसाकडीले बताए । 'क्षेत्रीय सञ्जालहरूसँग पनि बिमस्टेकलाई जोड्नेछ । एसियान, एपेकजस्ता क्षेत्रीय सञ्जालहरूसँग जोडिनेछ ।

विशेष गरी बिमस्टेक सदस्य मुलुकहरूबीच अवरोधरहित कनेक्टिभिटीका लागि त्यो गुरुयोजना कोसेढुंगा साबित हुनेछ,' राजदूत गोंगसाकडीले भने । बीस वर्षअघि गठन भएको बिमस्टेकको प्रत्येक दुई वर्षमा हुनुपर्ने शिखर सम्मेलन हालसम्म तीनपटक मात्र भएको छ । यसअघि सन् २०१४ मा म्यानमारको नेपितोमा तेस्रो शिखर सम्मेलन भएको थियो ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०६

रसुवागढीको सुरुङ 'ब्रेक थू'

रसुवामा निर्माणाधीन १११ मेगावाट रसुवागढी जलविद्युत् आयोजनाको हेडरेस सुरुङ निर्माणकार्य सम्पन्न भएको छ । सिभिल संरचना निर्माणको जिम्मा लिएको चाइना इन्टरनेसनल वाटर एन्ड इलेक्ट्रिक कर्पोरसन (सीडब्लूई) ले आयोजनाको चार हजार १८५ मिटर लम्बाइको मुहानदेखि विद्युत्गृहसम्मको हेडरेस सुरुङको आइतबार 'ब्रेक थू' गरिएको आयोजना प्रमुख छवि गैरेले जानकारी दिए । उनका अनुसार सात मिटर गोलाकार सुरुङको दोस्रो अडिटबाट तल तथा तेस्रोबाट माथि पर्ने दुई हजार ३०३ मिटर लामो खण्ड दुई हजार ९०५ मिटर विन्दुमा पुगेर आइतबार जोडिएको हो

“मुख्य सुरुङको पहिलो अडिट सुरुङबाट तल तथा दोस्रोबाट माथि एक हजार ८८२ मिटर खण्ड गत वैशाख पहिलो साता पूरा भएको थियो,” गैरेले भने, “सुरुङ निर्माणकार्य पूरा भएसँगै ठेकेदारमार्फत अब आठ महिनाभित्रै सुरुङको ढलान पूरा गरी आयोजनालाई हस्तान्तरण हुनेछ ।”

वि.सं २०७१ मंसिरबाट खन्न सुरु गरिएको सुरुङ साढे तीनवर्षे अवधिमा पूरा गर्ने लक्ष्य भए पनि वि.सं २०७२ वैशाखको विनासकारी भूकम्प, भारतीय नाकाबन्दी र भोटेकोसी नदीमा आएको बाढीले प्रभावित भई वि.सं २०७६ फागुनमा पूरा गर्ने नयाँ लक्ष्य छ । उक्त आयोजनाको पहिलो युनिट वि.सं २०७६ पुस, दोस्रो युनिट माघ र तेस्रो युनिट फागुनबाट सञ्चालन गर्ने लक्ष्य रहेको आयोजनाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत माधवप्रसाद कोइरालाले बताए । उनका अनुसार आयोजनाको समग्र काम हाल ६८ प्रतिशत पूरा भएको छ । १३ अर्ब ६४ करोड रुपैयाँ लगानीमा सन् २०१४ देखि निर्माण सुरु भएकोे आयोजनामा हाल सात सय कामदार कार्यरत छन् ।

आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत् नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली हब सबस्टेसनमा जडान गरी केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा जोड्न काम थालिएको छ । सबस्टेसनसम्मको १० किमि प्रसारण लाइन आयोजना आफैले निर्माण सुरु गरेको छ । प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने जिम्मा मुडबरी एन्ड जोशी कम्पनीलाई दिइएको छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०५/०६

त्रिशूली ३ बी जलविद्युत्मा पौने ६ अर्ब ऋण लगानी

नुवाकोटमा निर्माण हुन लागेको ३७ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली ३ बी जलविद्युत् आयोजनाका लागि पौने ६ अर्ब रुपैयाँ लगानी जुटेको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको सहायक कम्पनी त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनीले निर्माण गर्न लागेको आयोजनाको ५ अर्ब ७६ करोड बराबरको लगानी जुटेको हो । सो आयोजना ६० मेगावाटको त्रिशूली ३ ए जलविद्युत् आयोजनाको क्यासकेट आयोजना हो ।

दुई अर्ब ऋणसहित नबिल बैंकको अगुवाइमा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी र नेपाल बैंक लिमिटेडले ऋण दिने सम्झौता गरेका छन् । राजधानीमा आयोजित कार्यक्रममा कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक मोहन गौतम र ऋण लगानीको अगुवाइ गरिरहेको नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाहले हस्ताक्षर गरेका छन् । कम्पनीले एक वर्षअघि नै विद्युत् प्राधिकरणसँग विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) गरिसकेको छ ।

निर्माण अवधिको ७८ करोड ब्याजसहित ८ अर्ब २२ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनामा बैंकहरूले ७० प्रतिशत ऋण लगानी गर्न लागेका छन् भने ३० प्रतिशत स्वपुँजी परिचालन हुन लागेको छ । ३० प्रतिशत अर्थात् २ अर्ब ४६ करोड स्वपुँजीमध्ये आयोजनामा दूर सञ्चार कम्पनीको समेत ३० प्रतिशत सेयर छ । त्यसैगरी प्राधिकरणको ३० प्रतिशत रहेको आयोजनाको स्वपुँजीमध्ये लगानी गर्ने संस्थाका कर्मचारीको ५ प्रतिशत, नुवाकोट र रसुवाका स्थानीय तह तथा स्थानीय वित्तीय संस्थाको ५-५ प्रतिशत, आयोजना प्रभावित स्थानीयको १० प्रतिशत, सर्वसाधारणको १५ प्रतिशतका साथै प्राधिकरण र दूरसञ्चारका कर्मचारीको ५ प्रतिशत सेयर रहने प्रमुख गौतमले जानकारी दिए । २०६८ सालमा विद्युत् प्राधिकरणले आयोजना अघि बढाउनका लागि कम्पनी स्थापना गरेको थियो ।

तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको आयोजनाको सिभिल संरचना निर्माणको ठेक्का चीनको सिचुआन एएनएचई हाइड्रोलेक्ट्रिक एन्ड हाइड्रो इलेक्ट्रिक कम्पनीलाई दिइएको छ । आयोजना पूरा भएपछि वार्षिक २९२.५९ गिगावाट घन्टा विद्युत् उत्पादन हुनेमा वर्षामा १५७.७१ गिगावाट आवर र हिउँदमा १३४.८८ गिगावाट आवर उत्पादन हुनेछ ।

श्रोत: नागरीक, २०७५/०५/०६

माथिल्लो त्रिसुली थ्री बीमा नबिलको अगुवाइमा लगानी

नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र नेपाल टेलिकमको मुख्य लगानीमा निर्माण हुन लागेको ३७ मेगावाटको माथिल्लो त्रिसुली थ्री बी जलविद्युत् आयोजनाको लगानी जुटेको छ।

नबिल बैंकको अगुवाइमा सहवित्तीयकरणमार्फत जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी (एचआइडिसिएल) र नेपाल बैंकले आयोजनामा पाँच अर्ब ७६ करोड रुपैयाँ ऋण लगानी गर्ने भएका छन्।

आयोजनाको प्रवर्द्धक त्रिशूली जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेड र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबीच सोमबार ऋण सम्झौतामा हस्ताक्षर भएको छ। प्रवर्द्धक कम्पनीकातर्फबाट प्रबन्ध सञ्चालक मोहनप्रसाद गौतम र सहवित्तीयकरणको अगुवा नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाहले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्।

आयोजनामा नबिलको दुई अर्ब, एचआइडिसिएलको एक अर्ब ५० करोड र नेपाल बैंकको एक अर्ब १० करोड रुपैयाँ ऋण लगानी रहने छ। बाँकी एक अर्ब १६ करोड रुपैयाँ सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले नै ऋण लगानी गर्ने सहमति भएको छ। आयोजनाको अनुमानित लागत आठ अर्ब २२ करोड रुपैयाँ (निर्माण अवधिको ७८ करोड ब्याजसहित) छ।

आयोजनाको अनुमानित लागतमध्ये ३० प्रतिशत स्वपूँजी (इक्विटी)बाट र ७० प्रतिशत ऋणबाट जुटाइएको हो। इक्विटीमार्फत आयोजनामा दुई अर्ब ४६ करोड रुपैयाँ लगानी हुने छ।

आयोजनामा प्राधिकरण तथा नेपाल टेलिकमको ३०-३० प्रतिशत, रसुवा तथा नुवाकोटका गाउँपालिका र नगरपालिकाको पाँच प्रतिशत, रसुवा तथा नुवाकोटका स्थानीय वित्तीय संस्थाको पाँच प्रतिशत, रसुवा तथा नुवाकोटबासीको १० प्रतिशत, सर्वसाधारणको १५ प्रतिशत र प्राधिकरण तथा टेलिकमका कर्मचारीको पाँच प्रतिशत सेयर रहने छ।

ऋण सम्झौता हस्ताक्षर कार्यक्रममा प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक एवं कम्पनीका अध्यक्ष कुलमान घिसिङले काठमाडौँ उपत्यकाबाट नजिक रहेकाले आयोजना विद्युत्को लोड व्यवस्थापन र प्रतिफलका दृष्टिकोणले आकर्षक रहेको बताए। उनले तोकिएकै समय र लागतमा निर्माण सम्पन्न गर्न आयोजना व्यवस्थापनलाई निर्देशन दिए।

आयोजनाको निर्माण तीन वर्षभित्र सक्ने लक्ष्य राखिएको कम्पनीका प्रबन्ध सञ्चालक गौतमले बताए। इन्जिनियरिङ, खरिद तथा निर्माण (इपिसी) मोडलमा आयोजनाको निर्माण गर्न गत माघमै चिनियाँ कम्पनीसँग ठेक्का सम्झौता भइसकेको छ। नुवाकोट र रसुवामा निर्माण हुने माथिल्लो त्रिसूली ३ बी प्राधिकरणले अहिले निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाटको माथिल्लो त्रिसूली थ्री एको क्यास्केड आयोजना हो।

आयोजनाबाट सुक्खायाममा (मंसिर १६ देखि जेठ १५ सम्म) उत्पादन हुने १३ करोड ४९ लाख र वर्षायाममा (जेठ १६ देखि मंसिर १५ सम्म) १५ करोड ७७ लाख गरी कुल २९ करोड २६ लाख युनिट ऊर्जा वार्षिक उत्पादन हुने छ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०६

निर्माण शुरु भएको १८ महीनामा सम्पन्न हुँदै सुपरमाई हाइड्रो, चार बैङ्कको लगानी

विजयशेखर भट्टराई

भदौ ६, इलाम । इलामको माइखोलामा निर्माणाधिन सुपरमाई जलविद्युत आयोजनाको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको छ । आयोजनाको ८५ प्रतिशत निर्माण पूरा भएको र आगामी असोज महीनामा विद्युत उत्पादन शुरु हुने आयोजनाले बताएको छ ।

डेढ अर्ब रुपैयाँको लागतमा निर्माण भइरहेको आयोजनाको क्षमता सात दशमलव आठ मेगावाटको रहेको छ । विस. २०७८ सालमा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिएको थियो । तर, आयोजना निर्माण शुरु भएको १८ महीनामै सम्पन्न गर्न लागिएको साइड इन्चार्ज सन्तोष कार्कीले जानकारी दिएका छन् । २०७४ चैत तीन गतेबाट आयोजना निर्माण शुरु भएको थियो । सुपरमाई हाइड्रोपावर प्रालिले प्रवर्द्धन गरेको आयोजनाको हालसम्म सीभिल संरचनाको ९० प्रतिशत निर्माण कार्य पूरा भएको छ । यस्तै पेनस्टक पाइपलाइन निर्माण सम्पन्न भएको छ । विद्युत गृहमा दुई ओटा टर्वाइन जडान भइरहेको र ट्रान्समिशन लाइनको निर्माण कार्य पनि पूरा भइसकेको कार्कीको भनाई छ ।

विद्युत उत्पादनका लागि तीन हजार नौ सय किलोवाट क्षमताका होरिजेन्टल एकसीस भएका दुई ओटा टर्वाइन जोडिएको छ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत इलामको गोदकस्थित कावेली कोरीडोर अन्तर्गत शव स्टेसनमा ल्याएर राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिने भएको छ । वार्षिक सरदर ४७ दशमलव ३९ गीगावाट घण्टा विद्युत उत्पादनको लक्ष्य लिएको छ । आयोजनाले १२ वर्षमा आफ्नो लगानी उठाइसक्ने अनुमान लगाएको छ ।

इलाम बजारबाट नौ किलोमिटर उत्तरमा रहेको आयोजना स्थल इलाम नगरपालिका र माइजोगमाई गाउँपालिकाबीचको माइखोलामा अवस्थित छ । तीन किलोमिटर पेनस्टक पाइप मार्फत दुधुधाड बेंसीमा रहेको पावरहाउसमा माइखोलाको पानी लगेर विद्युत उत्पादन गरिने छ । विद्युत गृहदेखि पेनस्टकसम्मको हेड एक सय ३३ मीटर रहेको छ । आयोजनामा सानिमा, सिद्धार्थ, सेन्चुरी र ज्योति विकास बैङ्कले लगानी गरेका छन् ।

इलाम जिल्लामा यस अघि दश ओटा जलविद्युत आयोजना निर्माण भइसकेका छन् । यो एघारौँ आयोजना हो । सुपरमाईसँगै अन्य तीन जलविद्युत आयोजना निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन् ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०५/०६

३ हजार मेवाभन्दा बढीको टेक एण्ड पे : बैङ्क लगानी जुटाउन निजीक्षेत्रलाई

हम्म

दुर्गा लामिछाने

नदी प्रवाह (आरओआर) आयोजनाको विद्युत् खरीद सम्झौता (पीपीए) उत्पादन गरेजति किन्ने (टेक अर पे)मा नहुँदा निजीक्षेत्र मर्कामा पर्न थालेको छ । उत्पादित विद्युत् विक्रीको सुनिश्चितता नहुने भएपछि बैङ्कहरूले लगानी गर्न उत्सुकता नदेखाएका कारण समस्या उत्पन्न भएको हो ।

विद्युत्को एक मात्र खरीदकर्ता नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले पहिले पनि चाहिएजति मात्रै किन्ने (टेक एण्ड पे)मै पीपीए गर्दै आएको थियो । तर, राष्ट्रिय ऊर्जासङ्कट निवारण कार्ययोजना आएसँगै टेक अर पेमा पीपीए गर्न थालिएको हो । विद्युत् उत्पादनमा निजीक्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरी ऊर्जासङ्कट हल गर्ने उद्देश्यका साथ ल्याइएको कार्ययोजनाले टेक अर पे गर्दा प्राधिकरणलाई पर्ने व्ययभार सरकारले वहन गर्ने तय गरेपछि टेक अर पे शुरू भएको हो ।

कार्ययोजनाले तय गरेको ऊर्जा मिश्रणको अवधारणाअनुसार १० वर्षमा १० हजार मेगावाट (मेवा) विद्युत् उत्पादनको सीमाले आरओआरतर्फ ३ हजार मेवा निर्धारण गरेको थियो ।

कार्ययोजना लागू भएसँगै प्राधिकरणले सो सीमासम्ममा पर्ने गरी त्यसअघि र पछि पीपीए भएका आयोजनाहरूलाई टेक अर पे गऱ्यो । सीमा नाघेपछि प्राधिकरणले आरओआरको पुनः टेक एण्ड पे नै लागू गरेको करीब १ वर्ष पुग्न लागेको छ ।

यसैबीच फेरिएका सरकारका ऊर्जामन्त्रीमध्ये कसैले १० वर्षमा १७ हजार त कसैले १५ हजार मेवा विद्युत् उत्पादन लक्ष्य घोषणा गरे । बढेको लक्ष्यसँगै आरओआरको टेक अर पे सीमा पनि बढ्ने अपेक्षामा निजीक्षेत्र बसेको छ । तर, एकातर्फ टेक अर पे नहुनु र अर्कातर्फ बैङ्कले लगानी गर्न नमान्नुले मर्कामा परेको निजीक्षेत्रको गुनासो रहेको छ । पछिल्लो नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यमा समेत १० वर्षमा १५ हजार मेवा विद्युत् उत्पादनको लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ । तर, सोअनुरूप प्राधिकरणले नगरिदिँदा समस्या परेको स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (इप्पान)का अध्यक्ष शैलेन्द्र गुरागाईं बताउँछन् ।

प्राधिकरणका विद्युत् व्यापार विभाग प्रमुख एवम् प्रवक्ता प्रबल अधिकारी भने आरओआरको टेक अर पे नगर्नुमा प्राधिकरणको बाध्यता रहेको बताउँछन् ।

सरकारले १० वर्षमा थप ५ हजार मेवा विद्युत् उत्पादनको लक्ष्य निर्धारण गरे पनि उत्पादित विद्युत्, प्रणालीमा प्रवाह नभए पहिलेजस्तो सरकारले क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गर्ने भन्ने तय छैन । यसो हुँदा यदि टेक अर पे भएका आयोजनाको विद्युत् खेर जाने अवस्था आए प्राधिकरणलाई वार्षिक अर्बौंको घाटा पर्ने उनको भनाइ छ । त्यसैगरी, पछिल्लो समयमा आरओआर पीपीएका लागि निवेदन दिनेको सङ्ख्या उच्च रहेका कारण कसलाई टेक अर पे गर्ने, कसलाई नगर्ने भन्ने समस्या उत्पन्न भएको उनी बताउँछन् ।

प्रसारण लाइनको उचित व्यवस्था नहुन्जेल पीपीए गरे नै पनि कुनै अर्थ छैन । यस्तोमा टेक एण्ड पे गरे निजीक्षेत्र मारमा पर्ने टेक अर पे गरे प्राधिकरण मारमा पर्ने मात्रै हो । तसर्थ, जतिसक्दो चाँडो नीतिगत सुधार, अन्तरमन्त्रालय सहकार्य तथा मन्त्रिपरिषद्बाटै निर्णय गरेर भए पनि प्रसारण प्रणालीको द्रुत विकास नै पहिलो शर्त हो ।

६५ सय मेवामध्ये कसको पीपीए गरौं ?

प्रबल अधिकारी

प्रमुख, विद्युत् व्यापार विभाग, नेपाल विद्युत् प्राधिकरण

हाल विद्युत् व्यापार विभागमा आरओआर पीपीएका लागि करीब ६ हजार ५ सय कुल क्षमताका आयोजनाको निवेदन परेका छन् । इनर्जी मिक्समा ३५ प्रतिशत अंश हुने तय भएअनुसार आरओआरतर्फमा कुल ५ हजार २ सय ५० मेवाको टेक अर पे हुन सक्छ । यसमध्ये ३ हजार मेवाको टेक अर पे भइसकेका कारण २ हजार २ सय ५० मेवा बाँकी रहन्छ । यसमध्ये पनि करीब ७ सय ५० मेवा क्षमताका आयोजनाले पछि टेक अर पे हुने अपेक्षासहित हाल टेक एण्ड पेमा सम्झौता गरेका छन् । पहिलेको नजीरका आधारमा पनि यदि टेक अर पे खोल्ने हो भने सर्वप्रथम योबीचमा टेक एण्ड पेमा सम्झौता भएका ७ सय ५० मेवालाई पहिले टेक अर पे गर्नुपर्छ । त्यसो गर्दा पनि थप कुल १ हजार ५ सय मेवा क्षमताका आयोजनाले मात्रै टेक अर पे पाउँछन्, बाँकीलाई फेरि के गर्ने ?

यो विषय प्राधिकरणको सञ्चालक समितिदेखि मन्त्रालयसम्मै विचार विमर्शको क्रममा रहेको छ । पहिले निवेदन दिएको, सुक्खा मौसममा धेरै ऊर्जा दिने वा अन्य कुन आधारमा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने भन्ने विषयमा घनीभूत छलफल चलिरहेको छ ।

सरकारको निर्णय प्राधिकरणले लागू गरेन

शैलेन्द्र गुरागाईं

अध्यक्ष

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको

संस्था, नेपाल (इप्पान)

सरकारको योजना तथा मन्त्रीका हरेक भाषणमा १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट उत्पादन गर्ने भनिने गरेको छ । यसले गर्दा बैङ्कहरू टेक एण्ड पेमा पीपीए गर्न मान्दैनन् । यता प्राधिकरण टेक अर पे गर्ने मान्दैन । राज्यकै दुई निकायबाट दुई खालको कुरा आउँदा समस्या भयो । राज्यको हरेक निकायबाट एउटै कुरा आउनुपर्‍यो र आएको कुरा लागू हुनुपर्‍यो ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०५/०७

भेरी बबईको जटिल खण्डको सुरुङ पूरा

लक्ष्मीप्रसाद उपाध्याय

काठमाडौं, भदौ ७ गते । आयोजनाको भौगोलिक अध्ययनमा निकै जोखिम र चुनौतीपूर्ण देखिएको भागसहित गरी भेरी बबई डाइभर्सनको बहुद्देश्यीय आयोजनाको सात सय मिटर सुरुङ खनिएको छ । भेरी नदीको पानी बबईमा ल्याउन १२ किलोमिटर दुई सय मिटर सुरुङ खन्नुपर्ने हुन्छ ।

आयोजना प्रमुख शिवकुमार बस्नेतका अनुसार आयोजनाको भौगर्भिक अध्ययनमा काम गर्न निकै जोखिम र चुनौती हुनसक्ने भनेर अनुमान गरिएको भागमा समेत सुरुङ खनेर पार भएको छ । गतवर्षको दसैंको फूलपातीको दिनबाट चीनबाट मगाइएको टनेल बोरिङ मेसिन (टीबीएम) ले काम सुरु गरिएको थियो । काम सुरु भएको नौ महिनामा सात किलोमिटर सुरुङ खन्ने काम सम्पन्न भएको हो । आयोजना प्रमुख बस्नेत यो उपलब्धि अपेक्षाभन्दा राम्रो रहेको बताउनुभयो ।

सुरुङको पाँच किलोमिटरदेखि सात किलोमिटरसम्मको क्षेत्रलाई धेरै चुनौती र जोखिम देखिएको क्षेत्र भनेर आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनमा देखाइएको छ । भौगर्भिक अध्ययनले देखाएको चुनौतीका क्षेत्र पार भएपछि अब खासै समस्या नआउला कि भन्ने अनुमान गरिएको छ । समस्या नदेखिएमा निर्धारित समयभित्रै सुरुङ पूरा हुने देखिएको प्रमुख बस्नेतले बताउनुभयो ।

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनामध्ये सबैभन्दा राम्रो र उत्कृष्ट काम भएका यो आयोजनालाई मानिएको ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सचिव सञ्जय शर्माले बताउनुभयो । गतवर्षको बजेट ८० करोड रुपियाँ मात्र विनियोजन गरिएकोमा आयोजनाको कार्य प्रगति राम्रो भएकाले झण्डै चार अर्ब रुपियाँ खर्च भएको थियो । परम्परागत प्रविधि र ब्लास्टिङ गरेर सुरुङ खनेको भए एक किलोमिटर सुरुङका लागि एक वर्षभन्दा बढी समय लाग्ने देखिन्छ । टनेल बोरिङ मेसिन (टीबीएम) ले खन्न सुरु गरेपछि नौ महिनामा सात किलोमिटर प्रगति भइसकेको छ । औसतमा प्रतिमहिना सात सय मिटरको दरले सुरुङ खन्ने काम भएको आयोजना प्रमुख बस्नेतले बताउनुभयो ।

चिनियाँ निर्माण कम्पनी चाइना ओभरसिज इन्जिनियरिङ ग्रुप कम्पनी लिमिटेड सुरुङ खन्न काम गरिरहेको छ । टीबीएमले खन्न सुरु गरेपछि एकैदिनमा ४८ मिटरसम्म सुरुङ खन्न सफलता मिलेको छ । ठेकेदार कम्पनीले प्रतिदिन एकदेखि दुई करोड रुपियाँसम्मको भुक्तानी लिने गरी काम गरिरहेको आयोजनाले बताएको छ । हाल टीबीएमले दैनिक २५ देखि बढीमा ४२ मिटर सम्म सुरुङ खन्ने गरेको छ ।

आयोजनाले सन् २०२० को अप्रिलसम्ममा सुरुङ खनिसक्ने कार्ययोजना बनाएको छ । आयोजनालाई सिँचाइ र जलविद्युत्सहितको बहुद्देश्यीय बनाइएको छ । आयोजना सम्पन्न भएपछि बाँके र बर्दियाका करिब ५१ हजार हेक्टर खेतियोग्य जमिनमा सिँचाइ पुग्ने छ भने ४८ मेगावाट जलविद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

सुर्खेतको हात्तीखालदेखि चिप्लेसम्मको ४.२ व्यासको १२ किलोमिटर सुरुङ खनिने छ ।

सुरुङ निर्माण गर्नका लागि मात्र १० अर्ब ५६ करोड रुपियाँ लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यो आयोजनाको निर्माणपछि

बिजुलीबाट वार्षिक रूपमा दुई अर्ब रुपियाँ र सिँचाइको तर्फ वार्षिक अढाई अर्ब रुपियाँ फाइदा हुने सरकारी अनुमान रहेको छ ।

श्रोत: अभियान, २०१५/०५/०७

चीन र बङ्गलादेशसँग ऊर्जा सहकार्यका लागि कमिटी गठन

नेपालले चीन र बङ्गलादेशसँग इनर्जी कोअपरेसनका लागि कमिटी गठन गरेको छ । यसमध्ये चीनसँगको सहकार्यका लागि सचिवस्तरीय संयन्त्र गठन भएको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले सोमवार सचिव अनुपकुमार उपाध्यायको अध्यक्षतामा ७ सदस्यीय संयन्त्र निर्माण गरेको हो ।

आगामी सेप्टेम्बर २७ र २८ मा काठमाडौँमा दुई देशीय ऊर्जा सहकार्यको पहिलो बैठक आयोजना गर्ने मन्त्रालयको तयारी रहेको छ । चीनको ऊर्जा मन्त्रालयलाई सोमवारै प्रस्तावसमेत पठाइसकिएको मन्त्रालयका प्रवक्ता दिनेशकुमार घिमिरेले जानकारी दिए ।

केही समयअघि सम्पन्न प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणका क्रममा दुई देशबीच ऊर्जा सहकार्य गर्ने सहमति भएको थियो । नेपालले यसअघि नै भारतसँग र केही दिनअघि मात्रै बङ्गलादेशसँग ऊर्जा सहकार्यका लागि सहमति गरिसकेको छ ।

बङ्गलादेशसँगको सहकार्यका लागि जेएससी र जेडब्ल्यूजी कमिटी गठन

ऊर्जा सहकार्यका लागि हालै बङ्गलादेशसँग भएको सहमति कार्यान्वयनका लागि नेपालका तर्फबाट ज्वाइण्ड स्टेयरिड कमिटी (जेएससी) र ज्वाइण्ट वर्किङ ग्रुप (जेडब्ल्यूजी) गठन गरिएको छ । सोमवार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले सचिव अनुपकुमार उपाध्यायको अध्यक्षतामा ७ सदस्यीय जेएससी र सहसचिव दिनेशकुमार घिमिरेको अध्यक्षतामा जेडब्ल्यूजी गठन गरेको हो ।

दुवै कमिटीका बैठक भने सेप्टेम्बरपछि तय हुने सहसचिव घिमिरेले जानकारी दिए । ‘सेप्टेम्बरमा बङ्गलादेश इनर्जी सप्ताह मनाउने तयारीमा लागेकाले त्यसपछि नै यी कमिटीका बैठक तय हुनेछन्,’ उनले भने ।

यस्तै कमिटी गठन भई भारतसँगको ऊर्जा सहकार्यका सम्बन्धमा छलफल हुँदै आएको छ । छलफलकै परिणामस्वरूप भारतसँग पावर ट्रेड एग्रीमेण्ट भएको हो । साथै दुई देशबीच अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण तथा विद्युत् आयातका सम्बन्धमा समेत बैठकले निर्णय गर्दै आएको छ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०५/०७

घलेम्दी जलविद्युत आयोजनाले १५ लाख आईपिओ जारी गर्ने

म्याग्दीको घलेम्दी जलविद्युत आयोजनाले १५ करोड ५५ लाख ७७ हजार रुपैयाँको १५ लाख ५५ हजार ७७० कित्ता साधारण सेयर निष्काशन गर्ने भएको छ । आईपिओ जारी गर्न कम्पनीले धितोपत्र बोर्डसँग अनुमति मागेको छ ।

पहिलो चरणमा असार २२ गतेदेखि साउन २२ गतेसम्म आयोजना प्रभावित क्षेत्र म्याग्दीको अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका स्थानीयको लागि ५ लाख कित्ता आईपिओ जारी गरेको थियो ।

स्थानीयलाई खुला गरेको चार लाख ५५ हजार ७७० कित्ता विक्री हुन नसकेपछि कम्पनीले सो समेत थप गरि सर्वसाधारणमा १५ लाख ५५ हजार ७७० कित्ता सेयर जारी गर्ने भएको छ । यसअघि सर्वसाधारणमा ११ लाख कित्ता जारी गर्ने तय भएको थियो ।

कम्पनीको धितोपत्र निष्काशन तथा बिक्री प्रवन्धकमा भिवोर क्यापिटल लिमिटेड रहेको छ । कम्पनीको आईपिओलाई इक्रा नेपालले ग्रेड फोर रेटिङ्ग प्रदान गरेको छ । यसले कम्पनीको अवस्था औसतभन्दा कमजोर रहेको जनाउँछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०५/०७

१ सय ४३ टावर थपिँदै

हरिहरसिंह राठौर

सडक र आकाश, मात्रै हैन राजधानीलाई बढ्दो बिजुलीको माग पुर्याउन ल्याउनुपर्ने बिजुलीका ठूलठूला टावरका फलामे संरचना पनि धादिङभरि निर्माण गरिएका छन् । भारतबाट चितवन हुँदै ल्याइने बिजुली, गोरखा र मस्याङदीवाट ल्याइने बिजुली होस् वा जिल्लामै निर्माण भएका आयोजना हुन् केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा जोड्न हरेक डाँडाकाँडा, बेसी, टार, खेतपाखा, जंगल, जताततै बिजुलीकै फलामे टावर मात्रै देखिन्छन् । बिजुलीका ठूला टावर विशेषगरी पृथ्वी राजमार्ग वरपरका भूभागमा धेरै छन् ।

फलामे टावर थप्ने क्रम भने अझै रोकिएको छैन । मस्याङदी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइनले धादिङमा मात्रै १ सय ४३ वटा प्रसारण लाइनका टावर निर्माण गर्दै छ । जिल्लाका तत्कालीन जोगीमारा, बेनीघाट, सलाङ, कुम्पुर, पिडा, बैरेनी, कल्लेरी गोगनपानी, केवलपुर थाक्रे र नौबिसे गाविसमा ५३ किलोमिटर प्रसारण लाइन जोडिने प्रसारण लाइन आयोजनाले जनाएको छ । जिल्लामा निर्माण हुने १ सय ४३ मध्ये ७६ वटा टावर निर्माण भइसकेका छन् भने ४० वटा टावर निर्माणाधीन छन् ।

मस्याङदी करीडोरमा निर्माण भइसकेका र भविष्यमा निर्माण हुने आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् प्रसारणका लागि हाल प्रयोग भइरहेको १३२ केभी प्रसारण लाइनको क्षमताले धान्न सकेको छैन । उक्त करीडोरमा उत्पादन हुने विद्युत् काठमाडौंसम्म सहज प्रसारण गर्नका लागि मस्याङदी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइनको धमाधम जडान कार्य भइरहेको छ ।

भारतमा चलनचल्तीका मोडलमा निर्माण गरिएका फलामे टावर ४० मिटरदेखि ४५ मिटरसम्म उचाइका छन् । उक्त निर्माण कार्यको ठेक्का भारतीय कम्पनी टाटा प्रोजेक्टले २०७३ भदौ २३ गते आरम्भ गरी २०७६ फागुनसम्म निर्माण सक्ने जिम्मा लिएको छ । कुल २ अर्ब लागत रहने यस आयोजना तनहुँको मार्किचोकदेखि गण्डकी, नारायणी र वाग्मतीका तनहुँ, गोरखा, चितवन, धादिङ र काठमाडौंका जम्मा ८६ किमि प्रसारण लाइन हुनेछ ।

श्रोत: नागरीक, २०७५/०५/०७

पश्चिम सेती निर्माणको अन्याल हटने

बहुचर्चित सात सय ५० मेगावाट क्षमताको पश्चिम सेती आयोजना स्वदेशी लगानी वा चिनियाँ कम्पनी कसले निर्माण गर्ने भन्ने अन्याल अब अन्त्य हुने भएको छ। आयोजना निर्माणमा निकै चासो दिँदै आएको चिनियाँ कम्पनी चाइना थ्री-गोर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरसन (सिटिजिआई) को सहायक कम्पनी सिडब्लुई इन्भेस्टमेन्ट कर्पोरसनको उच्चस्तरीय टोली निर्णायक वार्ता गर्न अर्को साता नेपाल आउने भएपछि अन्याल हट्ने देखिएको हो।

निर्माणमा देखिएको अन्याल अन्त्य गर्ने गरी वार्ता गर्न चिनियाँ टोली नेपाल आउन लागेको लगानी बोर्डका एक उच्च अधिकारीले बुधबार नागरिकलाई जानकारी दिए। ‘उनीहरु आएपछि लामो समयदेखि आयोजना निर्माणमा देखिएको अन्याल हट्ने छ,’ उनले भने, ‘निर्णायक चरणमा वार्ता हुन्छ र त्यही अनुसारको समझदारी हुनेछ।’

उक्त आयोजना चिनियाँ कम्पनीले नै निर्माण गर्ने भनिरहेका बेला चालु आर्थिक वर्षको बजेटमार्फत पश्चिम सेती जलविद्युत् आयोजना स्वदेशी लगानीमा निर्माण गर्ने घोषणा सरकारले गरेको थियो। त्यसपछि आयोजना निर्माणमा अन्याल देखिएको हो।

करिब एक महिनाअघि बसेको लगानी बोर्ड बैठकले आयोजना निर्माण गर्न फेरि एकपटक चिनियाँ कम्पनी गृहार्ण निर्णय गरेको थियो। बोर्डको निर्णयसहितको पत्र आयोजना निर्माणमा चासो देखाएको सिडब्लुई इन्भेस्टमेन्ट कर्पोरसनलाई पठाइएको थियो।

गत जेठ १५ मा चालु आर्थिक वर्षको बजेट सार्वजनिक गर्दै अर्थमन्त्री युवराज खतिवडाले पश्चिम सेती स्वदेशी लगानीमा निर्माण गर्ने घोषणा गरेका थिए। तर त्यसपछि बसेको लगानी बोर्डको बैठकले सम्भव भएसम्म चिनियाँ कम्पनीलाई बोलाउने र निर्णायक वार्ता गर्ने निर्णय गरेको थियो।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले उक्त आयोजना निर्माणमा देखिएको अन्याल दुई महिनाभित्र अन्त्य गर्ने निर्णय गरेसँगै वार्ताका लागि चिनियाँ कम्पनीलाई पत्र पठाइएको थियो।

विगतमा प्रदेश ७ मा रहेको यो आयोजना बनाउने विषयमा धेरै विवाद सिर्जना भएको थियो। कहिले चिनियाँ कम्पनीलाई दिने, कहिले सरकार आफैँले स्वदेशी लगानीमा निर्माण गर्ने, कहिले भारतीय कम्पनीलाई दिनेजस्ता धारणा र विवाद आएका थिए। यसैलाई चिर्दै चालु बजेटमा स्वदेशी लगानीमा यो आयोजना बनाउने भनिएको थियो।

बोर्ड बैठकले अर्थ र ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालयलाई आयोजना निर्माण गर्ने वा नगर्ने विषयमा दुई महिनाभित्र चिनियाँ कम्पनीसँग छलफल गरी टुंगोमा पु-याउन अधिकार दिएको थियो।

यो निर्णयपछि दुई महिनाभित्रै आयोजना निर्माणमा देखिएको अन्योल अन्त्य हुने बताइएको थियो । अहिले स्वदेशी वा चिनियाँ कम्पनीमध्ये कसले बनाउने भन्ने अन्योल छ। आयोजनाबाट श्री गोर्जेजले हात झिक्यो भन्ने समाचार पनि आएका थिए।

केही महिनाअघि चिनियाँ परराष्ट्र मन्त्रालयका प्रवक्ता हुवा चुन्यिङले आयोजनाबाट हात नझिकेको बताएकी थिइन्। भारतीय समाचारपत्र द टाइम्स अफ इन्डियाले उनको भनाइ उद्धृत गर्दै लेखेको समाचारमा नेपाल सरकारसँग आयोजनाको आर्थिक सम्भाव्यता लगायत सम्बन्धमा कुराकानी भइरहेको उल्लेख थियो।

‘पश्चिम सेती आयोजनाबाट हामीलाई हटाइएको समाचारमा कुनै सत्यता छैन; यो आयोजना व्यापारिक हिसाबले हाम्रा लागि महत्वपूर्णमध्ये एक हो,’ प्रवक्ता चुन्यिङको भनाइ उद्धृत गर्दै उक्त पत्रिकाले लेखेको थियो।’

यसअघि नै नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र चाइना श्री गोर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनबीच उक्त आयोजना निर्माण गर्न संयुक्त लगानी सम्झौता (जेभिए) मा हस्ताक्षर भएको थियो । हस्ताक्षरसँगै २० वर्षभन्दा बढी समयदेखि चर्चामा रहेको आयोजना निर्माणतर्फ अगाडि बढ्ने अपेक्षा गरिएको थियो।

बोर्डले जेभिए अनुमोदन गरेपछि आयोजना निर्माणका लागि पश्चिम सेती जलविद्युत् कम्पनी बन्ने सहमति भएको थियो। कम्पनीमा प्राधिकरण र चाइना श्री गोर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनको क्रमशः २५ र ७५ प्रतिशत शेयर रहने भनिएको छ। कम्पनीले स्थानीयबासीलाई १० प्रतिशत शेयर दिने भनिएको छ। प्राधिकरणले लगानी गर्ने २५ प्रतिशत रकम जुट्न नसके चिनियाँ “एक्जिम बैंकबाट सहूलियत ब्याजदरमा ऋण लिन चाइना श्री गोर्जेजले सहयोग गर्ने समझदारीमा उल्लेख थियो। आयोजनाको अनुमानित लागत एक खर्ब ६० अर्ब रुपैयाँ छ। आयोजनाको लगानी २५ प्रतिशत इक्विटी र ७५ प्रतिशत ऋणबाट जुटाउने प्रस्ताव गरिएको छ । बोर्डले आयोजनामा विदेशी लगानी स्वीकृत गरिसकेको छ। नेपालभित्रै विद्युत् खपत हुने गरी सार्वजनिक-निजी साझेदारी (पिपिपी) मोडलमा निर्माण गर्ने भनिएको थियो। अस्ट्रेलियन कम्पनी स्मोकले उक्त आयोजना निर्माण गर्ने भन्दै करिब १५ वर्ष अगाडैको थियो।

श्रोत: नागरीक, २०१५/०५/०८

जिएमआरले लगानी जुटाउन नसकेपछि म्याद थपको माग

विष्णु बेल्वासे

बहुचर्चित माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजना निर्माणको जिम्मा पाएको जिएमआरले आगामी असोज ३ भित्र लगानी जुटाउन नसक्ने भएपछि पुनः म्याद थपका लागि लगानी बोर्डमा आवेदन दिएको छ।

जिएमआरले लगानी जुटाउन नसकेपछि पुनः म्याद थपिदिन निवेदन दिएको लगानी बोर्डका एक उच्च अधिकारीले नागरिकलाई बताए । ‘जिएमआरले दिएको समयभित्र लगानी जुटाउन नसकेपछि म्याद थपको माग गरेको छ,’ उनले भने, ‘उसले दिएको निवेदन आगामी बोर्ड बैठकमा पेस हुन्छ र बैठकले उचित निर्णय गर्नेछ।’

बोर्डको बैठक यही महिनाभित्रै बस्ने तयारी छ । बोर्डका अध्यक्षसमेत रहेका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको व्यस्तताका कारण बैठक बस्न सकेको छैन। ‘उहाँ (प्रधानमन्त्री) को समय मिलाएर बैठक बस्छ। जिएमआरले दिएको निवेदन तथा अन्य विषयमा निर्णय हुन्छ,’ बोर्डका ती उच्च अधिकारीले भने, ‘म्याद थप हुने, नहुने निर्णय बैठकले गर्नेछ।’

बोर्ड बैठकले वर्तमान कानून र आयोजना विकास सम्झौता (पिडिए) मा भएको व्यवस्था समेतलाई आधार मानेर म्याद थप गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्ने भएको छ । बोर्डका एक उच्च अधिकारीले भने, ‘बोर्ड बैठकले जे निर्णय गर्छ, त्यही हुन्छ। अहिले नै म्याद थप हुन्छ वा हुँदैन भनेर ठोकुवा गर्न सकिँदैन । बोर्ड बैठक नबसी टुंगो लाग्ने अवस्था छैन।’

बोर्डले कानून र पिडिएमा भएको प्रावधान बैठकलाई जानकारी गराउनेछ। केही महिनाअघि मात्रै सरकारले आयोजनालाई वनको जग्गा उपलब्ध गराएको थियो।

करिब चार वर्ष हुँदा पनि जिएमआरले नौ सय मेगावाटको माथिल्लो कर्णाली बनाउन लगानी जुटाउन सकेको छैन । आगामी असोज ३ गते उसले लगानी जुटाउन पाएको थप समय सकिँदैछ। यसअघि पनि लगानी जुटाउन नसकेको भन्दै म्याद थपका लागि बोर्डमा निवेदन दिएको थियो।

बोर्डसँग भएको आयोजना विकास सम्झौता (पिडिए) अनुसार जिएमआरले आगामी सन् २०२१ को अन्त्यमा सम्पन्न गरी सन् २०४६ मा सरकारलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने हुन्छ।

जिएमआर र बोर्डबीच सन् २०१४ मा भएको पिडिए अनुसार गत असोज २ गतेसम्म माथिल्लो कर्णालीका लागि लगानी जुटाउनुपर्ने थियो। तर, त्यो अवधिसम्म लगानी जुटाउन नसकेपछि थप एक वर्षसम्म लगानी जुटाउन समय दिइएको थियो।

जिएमआरले लगानी जुटाउन नसके पनि जग्गा अधिग्रहणका लागि रकम वितरणको काम सुरु गरेको छ। निजी जग्गा खरिदका लागि प्रतिरोपनी आठ लाख ९५ हजार रुपैयाँ मुआब्जा निर्धारण गरी वितरण थालेको हो।

सुरुमा एक खर्ब १५ अर्ब रुपैयाँ अनुमानित लागत तय गरे पनि आयोजनाको काममा भएको ढिलाइले लागत बढेर एक खर्ब ४० अर्ब रुपैयाँ पुगेको छ । जिएमआरले नेपाललाई १२ प्रतिशत बिजुली (१०८ मेगावाट) निःशुल्क दिएपछि बाँकी रहेको पाँच सय मेगावाट बिजुली बेच्न बंगलादेश सरकार र तीन सय मेगावाट बिजुली बिक्रीका लागि भारतको एनभिभिएन विद्युत् व्यापार कम्पनीसँग समझदारीपत्र (एमओयू) मा हस्ताक्षर गरेको छ।

आयोजना प्रभावितका लागि पुनर्बास र पुनर्स्थापन (आरएपी) कार्यक्रम तयार भएको छ। आयोजना बनाउन ७० प्रतिशत ऋण र बाँकी ३० प्रतिशत स्वपूँजी परिचालन हुने गरी लगानी संरचना तयार गरिएको छ।

जिएमआरले प्रतिस्पर्धाबाट सन् २००८ मा माथिल्लो कर्णाली आयोजना निर्माण गर्न ऊर्जा मन्त्रालयबाट लाइसेन्स पाएको थियो। आयोजना निर्माणबाट सुर्खेत, दैलेख र अछाम जिल्ला प्रभावित हुनेछन्। आयोजना निर्माणले गति लिए निर्माण अवधिभर पाँच हजारजनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाउने र चार लाख मेट्रिक टन सिमेन्ट तथा ४७ हजार मेट्रिक टन स्टीलले बजार पाउने जिएमआरको भनाइ छ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०५/०८

५ वर्षभित्र हरेक घर, ऊर्जा घर

ऊर्जा मन्त्रालयले आगामी दश वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने दीर्घकालीन लक्ष्य अगाडि सार्दै ५ वर्षभित्र हरेक घर, ऊर्जा घरको नीति अँगालेको छ । अल्पकालीन रूपमा आगामी तीन वर्षभित्र तीन हजार मेगावाट र आगामी पाँच वर्षभित्र मध्यकालीन लक्ष्य समेत निर्धारण गरेको हो ।

तीन चरणका लक्ष्य निर्धारण गरेर सरकारले आफ्ना काम कारवाही अगाडि बढाएको छ । त्यसका लागि ऊर्जा जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्री वर्षमान पुनले मेहनतका काम पनि अगाडि बढाइरहेको जनाएका छन् । सरकारको आर्थिक समृद्धिको लक्ष्य पहिल्याउने पहिलो सुत्रका रूपमा रहेको ऊर्जा क्षेत्रको विकास नै प्रमुख प्राथमिकताका साथ रहेका कारण पनि ऊर्जामन्त्री पुनको क्रियाशिलता बढीरहेको छ । काम गर्ने र परिणाम खोज्ने स्वभावका कारण पनि ऊर्जा मन्त्री पुनले तीन चरणका लक्ष्य निर्धारण गरेका हुन् ।

साधन र स्रोतको खोजी बिना गरिने त्यस्ता लक्ष्य पूरा गर्न समेत समस्या पर्ने गरेको थियो । पछिल्लो पटक तथ्यका आधारमा योजना तय गरिएका कारण कार्यान्वयनका लागि समेत सहज भएको छ । ऊर्जा क्षेत्रलाई परिणाममुखी बनाउनका लागि ऊर्जा मन्त्री पुनले अगाडि सारेका योजना कार्यान्वयन हुने र रणनीतिक महत्वका समेत रहेका छन् ।

वर्तमान सरकार गठन भएको ६ महिना पूरा भएको छ । यसबीचमा सरकारको काम कारवाहीका बारेमा फरक फरक कोणबाट टिप्पणी पनि भएको छ । तर ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालयको काम भने क्रमशः परिणाम दिने गरी नै अगाडि बढीरहेको छ । मन्त्रालयले क्रमशः गति लिन थालेको छ । विगतमा भन्दा फरक तरिकाले काम गर्ने मन्त्री पुनको शैलीका कारण पनि काममा विस्तारै रणनीतिक लक्ष्य पछ्याउने गरी प्रक्रिया अगाडि बढेको हो ।

ऊर्जा मन्त्री पुनले ऊर्जाको बढ्दो माग र आपूर्तिलाई सन्तुलित बनाउने गरी केही महत्वपूर्ण कार्यभार समेत तय गरेको जनाएका छन् । पछिल्लो समयमा सरकारले हरेक घर ऊर्जा घरको अवधारणा लागू गरेको छ । सौर्य ऊर्जा उत्पादनलाई बढावा दिने लक्ष्यका साथ त्यस्तो कार्यक्रम अगाडि सारेको छ । घरायसी प्रयोगबाट उत्रिएको ऊर्जा राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडेर त्यसबाट आर्थिक उपार्जन गर्न सकिने अवस्थाको समेत सिर्जना गरिएको छ । सौर्य ऊर्जाको प्रयोगबाट ऊर्जा मिश्रणको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याउन लागिएको हो । ऊर्जा मन्त्री पुनको स्पष्ट कार्ययोजना कार्यान्वयनमा जाने चरणमा रहेको छ । यस्तै मन्त्री पुनले प्रसारण लाइन निर्माणमा देखिएको समस्या समाधानका लागि अर्को महत्वपूर्ण निर्णय गरेका छन् ।

प्रसारण लाइन निर्माणमा रहेको जग्गा प्राप्तिको समस्या समाधानका लागि प्रसारण लाइन प्रभावितलाई शेयर दिने योजना अगाडि सारिएको छ । सो योजना कार्यान्वयन हुने चरणमा पुगेको छ । वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग तथा प्रसारण लाइनको एलाइमेन्ट भन्दा तल पर्ने जग्गाधनीलाई समेत शेयर दिएर आयोजना निर्माणमा सहजता थप्ने निर्णय भएको छ ।

एउटै निर्णयले सबै समस्या समाधान गर्ने योजना निर्माण, कार्यान्वयन गर्ने प्रणालीले लामो समयदेखि जेलिदै आएको समस्या समाधान भएको छ । ‘मेरो जग्गा परोस्, मेरो जग्गाबाट प्रसारण लाइन जाओस्, भन्ने प्रतिस्पर्धा समेत स्थानीय स्तरमा हुने देखिएको छ,’ मन्त्री पुनले भने ।

प्रसारण लाइनको टावर, प्रसारण लाइन मुनी पर्ने जग्गाधनीलाई समेत आगामी दिनमा सहज रूपमा शेयर पाउने वातावरण बनेको छ । यसले नेपालको ऊर्जा तथा प्रसारण लाइन निर्माणमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्ने विश्वास लिइएको

छ । प्रसारण लाइन निर्माणको समस्या समाधान गर्न तारमुनि पर्ने जग्गाका जग्गाधनीलाई जलविद्युत आयोजनामा सेयर लगानीको अवसर दिएर ऊर्जा मन्त्री पुनले एउटा राम्रै धक्का दिएका छन् । जुन उनको जनयुद्धकालीन धक्का जस्तै विकास निर्माणका लागि गरिएको धक्का हो भन्ने टिप्पणी आम रुपमा गरिएको छ । जलस्रोत नीतिको मस्यौदा तयार, विद्युत नियमन आयोग नियमावली पारित, पानी उपयोगका लागि अनुमतिपत्र जारी गरिने भएको छ । लामो समयदेखि चर्चामा रहेपनि नियमावलीको अभावमा विद्युत् नियमन आयोग गठन नभएको सन्दर्भमा अब छिट्टै आयोग गठन हुने र त्यसले मुलुकको ऊर्जा क्षेत्रमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्नेछ । आयोगले समग क्षेत्रमा प्रभाव पार्नेछ ।

यस्तै आगामी ३ वर्षभित्र देशका सबै नदीको नदी बेसिन गुरुयोजना तयार हुने मन्त्रालयले जनाएको छ । त्यसले जलस्रोतको एकीकृत विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिने छ भने त्यसले विकास निर्माणका कामलाई समेत सहज रुपमा प्रभाव पार्ने मन्त्री पुनको भनाई छ । यस्तै बाढी, पहिरो तथा डुबान नियन्त्रणको जिम्मेवारी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई दिएर जिम्मेवारीको बाँडफाँड गरिएको छ । त्यसले स्थानीय स्तरको समस्या समाधानका लागि समेत थप सहज भएको छ । राष्ट्रिय विद्युत मागको प्रक्षेपण केन्द्रबाट गर्ने र हरेक नेपाली जलविद्युतको मालिक बनाउने योजना समेत अगाडि सारेर कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

हेजिड फण्ड स्थापना हुँदै

काठमाडौं/रास- ऊर्जा मन्त्रायले अमेरिकी डलरमा विद्युत् खरिद सम्झौताका विषयमा विगतदेखि नै रहँदै आएको समस्या समाधानका लागि हेजिड फण्ड स्थापनाका लागि प्रक्रिया सुरु गरेको छ । अमेरिकी डलरमा विद्युत् खरिद सम्झौता नगर्दा विदेशी लगानी नआउने, नेपाललाई ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि विदेशी लगानी जरुरत पर्ने भएकाले त्यसमा पर्ने जोखिम न्यूनीकरणका लागि त्यस्तो फण्ड स्थापना गर्ने अवधारणा अगाडि सारिएको हो । ऊर्जा मन्त्री पुनले नेपाल राष्ट्र बैंक, सरोकार भएका निकायलाई बोलाएर फण्ड स्थापनाका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाएका हुन् । हेजिड फण्ड स्थापना भएपछि त्यसले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्नेछ । यस्तै मन्त्री पुनले जनताको लगानीमा निर्माण गर्न करिब ३५ सय मेगावाटका आयोजना छनोट गरेका छन् । त्यसको घोषणा केही दिन भित्रै गर्ने तयारी गरिएको छ ।